

**RADVILIŠKIO MIESTO SAVIVALDYBĖS
TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS**

SPRENDINIAI

TURINYS

1. URBANISTINĖ PLĖTRA	4
1.1. Įvadas	4
1.1.1. Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano tikslai ir uždaviniai	4
1.1.2. Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano sąsaja su kitais teisės aktais ir teritorijų planavimo dokumentais.....	5
1.1.3. Radviliškio miesto bendrojo plano rengimo informacinė bazė.....	6
1.1.4. Bendrojo plano sprendinių konkretizavimas	7
1.1.5. Bendrojo plano galiojimo laikotarpiai.....	7
1.1.6. Miesto struktūra ir teritorijos.....	8
1.1.7. Radviliškio miesto bendrojo plano rengimo priežastys	8
1.1.8. Radviliškio miesto Bendrojo plano sprendinius įtakojantys išoriniai veiksniai	9
1.1.9. Bendrojo plano sprendinius įtakojančios esamos būklės analizės išvados	10
1.1.10. Suvestinės urbanistinės aplinkos ir struktūros sąlyginis vertinimas (SSGG)	11
1.2. Išorinė miesto struktūra.....	13
1.2.1. Radviliškio miesto išorinės struktūros raidos kryptys Šiaulių regiono kontekste.....	13
1.2.2. Urbanistinės integracijos ašių ir centrų įtaka Radviliškio miestui regioniniu požiūriu.....	14
1.2.3. Pagrindiniai arealo plėtros ir struktūrizavimo principai.....	15
1.2.4. Miesto įtakos zonos nustatymas	16
1.2.5. Išvados.....	16
1.3. Miesto struktūra.....	17
1.3.1. Miesto struktūrinių elementų hierarchinė sistema	17
1.3.2. Miesto struktūros privalumai ir problemos	17
1.3.3. Radviliškio miesto urbanistinė vizija	18
1.3.3.1. Miesto plėtrą ribojantys veiksniai	19
1.3.3.2. Miesto struktūros plėtojimo nuostatos	20
1.3.3.3. Teritorijų plėtra funkciniu požiūriu.....	20
1.3.4. Teritorijų tvarkymo bendrasis reglamentas.....	23
1.3.5. Naudojamos sąvokos, terminai, apibrėžimai	26
2. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA	28
2.1. Įvadas	28
2.2. Socialinės - ekonominės infrastruktūros sprendiniai	29
2.2.1. Asmens sveikatos priežiūros infrastruktūros vystymo sprendiniai	29
2.2.2. Socialinių paslaugų infrastruktūros sprendiniai	30
2.2.3. Švietimo ir mokslo infrastruktūros sprendiniai	30
2.2.4. Kultūros infrastruktūros sprendiniai.....	31
2.2.5. Verslo ir pramonės vystymo sprendiniai.....	32
2.2.6. Turizmo plėtros sprendiniai	33
3. MIESTO GAMTINĖ APLINKA, REKREACIJOS PLĖTOJIMAS	34
4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SPRENDINIAI.....	39
4.1. Sąryšis su kitais kultūros paveldo apsaugos ir teritorijų planavimo dokumentais.....	39
4.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų reikšmė	39
4.3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos ir naudojimo prioritetai.	40
4.4. Radviliškio miesto nekilnojamojo kultūros paveldo objektai	43
4.4.1. Statinių kompleksai	43
4.4.2. Statiniai.....	43
4.4.3. Laidojimo vietos.....	43
4.4.4. Įvykių vietos	44
4.4.5. Monumentai	44
5. MIESTO SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMAS	44

Geležinkeliai.....	48
Į Radviliškio miesto susisiekimo sistemą įeina ir geležinkelis. Nuo 1871 metų, kaip prasidėjo reguliarus traukinių eismas Kaišiadorių – Liepojos geležinkeliu, šis geležinkelis visą laiką turėjo didelę reikšmę Radviliškio miesto raidai. Radviliškyje dabar esantys trys geležinkelio objektai: vagonų depas, lokomotyvų depas ir geležinkelio stotis yra labai svarbūs transporto infrastruktūros objektai.	48
Per Radviliškio miestą eina IX geležinkelių koridoriaus atšaka IX B – ruožas nuo Šumsko per Vilnių, Kaišiadoris, Šiaulius, Telšius į Klaipėdą, kurio bendras ilgis 412,4 km. Kadangi per Radviliškio geležinkelio stotį pervežama daug krovinių, todėl yra būtina didinti traukinių eismo laidumą, saugumą, mažinti eismo valdymo išlaidas. Pagal Europos Sąjungos reikalavimus turi būti nutiestas antrasis bėgių kelias Radviliškio – Klaipėdos linijoje. Ateityje Radviliškio geležinkelio stotyje krovinių turi daugėti, o taip pat plečiamas keleivinių traukinių eismas.....	48
Pagal Lietuvos transporto sistemos ilgalaikę iki 2025 metų plėtros strategijoje yra numatoma geležinkelių transporto koridorių bei su jais susijusių geležinkelių stočių modernizavimas bei rekonstravimas. Per Radviliškio miestą einančio Kaišiadorys – Šiauliai ruožo geležinkelių infrastruktūros plėtros sprendimai, jų modernizavimo ir plėtros priemonės yra šios:.....	48
1. atkarpos rekonstrukcija ir modernizavimas pagal AGC reikalavimus 120 – 160 km/h greičiui, įskaitant antrųjų kelių statybą ir signalizacijos sistemos modernizavimą (2010 – 2015 m. ir po 2015 metų).....	48
2. geležinkelio ruožo Kaišiadorys – Šiauliai, einančio ir per Radviliškį, linijos elektrifikavimas po 2015 metų.....	49
3. Dviejų lygių pervažų statyba ruože Linkaičiai – Radviliškis po 2015 metų.	49
6. RADVILIŠKIO MIESTO INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA.....	50
6.1. Įvadas	50
6.2. Vandentiekis ir vandenvala	51
6.3. Atliekų tvarkymas	55
6.4. Šilumos ūkis	56
6.5. Gamtinių dujų tiekimas	57
6.6. Elektros energijos tiekimas	57
6.7. Telekomunikacijos ir ryšiai	58

1. URBANISTINĖ PLĖTRA

1.1. Įvadas

Radviliškio miesto bendrasis planas yra teisinis teritorijų planavimo dokumentas, parengtas ir naudojamas Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (Nr. I-1120) nustatyta tvarka. Šio bendrojo plano sudėtį, turinį, rengimo tvarką, etapus ir procedūras detaliam apibrėžia miestų, miestelių ir kaimų bendrojo planavimo taisyklės (B6-96), bendrasis planas svarstomas su visuomene, laikantis Teritorijų planavimo dokumentų svarstymo su visuomene tvarkos. Bendrasis planas parengtas, vadovaujantis Miestų ir miestelių bendrųjų planų rengimo metodika.

Radviliškio miesto teritorijos bendrasis planas rengiamas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2006 m. rugpjūčio mėn. 21 d. sprendimo Nr. 44 „Dėl Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano rengimo“ pagrindu. Radviliškio miesto bendrasis planas rengiamas pagal bendrojo plano rengimo darbų programą patvirtintą 2006 metų rugpjūčio 10 dienos sprendimu Nr. T-848.

1.1.1. Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano tikslai ir uždaviniai

Radviliškio miesto teritorijos bendrasis planas rengiamas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2006 m. rugpjūčio mėn. 21 d. sprendimo Nr. 44 „Dėl Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano rengimo“ pagrindu. Remiantis Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano programa nustatyti šie bendrojo plano tikslai ir uždaviniai:

- 1) suformuoti Radviliškio miesto vystymo koncepciją, nustatyti Radviliškio miesto teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus bei atlikti teritorijos funkcinių zonavimą;
- 2) tobulinti istoriškai susiklosčiusią Radviliškio miesto urbanistinę struktūrą ir tūrinę – erdvinę kompoziciją;
- 3) numatyti Radviliškio miesto teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones, formuoti bendrojo naudojimo želdynų sistemą;
- 4) plėtoti inžinerinę, susisiekimo ir kitą visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą;
- 5) nustatyti Radviliškio miesto teritorijas, kurioms privaloma rengti ar keisti detaliuosius planus, nustatyti šių teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos prioritetus ir veiklos juose apribojimus;
- 6) numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą,

- kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą;
- 7) rezervuoti teritorijas komunikacijų trasoms ir kitiems visuomenės poreikiams reikalingiems objektams statyti;
  - 8) nustatyti pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir/ar pobūdį;
  - 9) įteisinti Radviliškio miesto teritorijų tvarkymo reglamentus;
  - 10) numatyti Radviliškio miesto teritorijos ribas.

1.1.2. Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano sąsaja su kitais teisės aktais ir teritorijų planavimo dokumentais

Radviliškio miesto teritorijos bendrasis planas rengiamas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2006 m. rugpjūčio mėn. 21 d. sprendimo Nr. 44 „Dėl Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano rengimo“ pagrindu, vadovaujantis:

- 1) Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo pakeitimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617);
- 2) Lietuvos Respublikos žemės įstatymu (Žin. 1994, Nr. 34-620; 2004, Nr. 28-868);
- 3) Lietuvos Respublikos Seimo 2002 10 29 nutarimu Nr. IX-1154 Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinimo (Žin., 2002, Nr. 110-4852);
- 4) Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002-10-29 nutarimu Nr. IX-1154);
- 5) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-18 nutarimu Nr. 1079 patvirtintais Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatais (Žin. 1996, Nr. 90-2099; 1997, Nr. 90-2261; 2004, Nr. 112-4189);
- 6) Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-263 patvirtintomis Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklėmis, Miestų ir miestelių teritorijų bendrųjų planų rengimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 83-3029);
- 7) Lietuvos Respublikos Statybos ir urbanistikos m-jos 1996-10-03 įsakymu Nr. 137 patvirtinta Savivaldybių teritorijų bendrojo planavimo darbų kainos skaičiavimo metodika (žin., 1996, Nr. 100-2296);
- 8) LR saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391) ir LR Saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 2001, Nr. 108-3902);
- 9) 1977 m. Radviliškio miesto išplanavimo projektu;
- 10) Šiaulių apskrities teritorijos bendruoju (generaliniu) planu (aprobuotas 2007 m. birželio 7 d. Šiaulių regiono plėtros tarybos posėdyje (Regiono plėtros tarybos

sprendimas Nr. R-3, 2007-06-07));

- 11) Radviliškio rajono plėtros strateginiu planu 2004-2010 m.;
- 12) Šiaulių regiono plėtros 2007-2013 metų planu;
- 13) 2002-2015 metų Lietuvos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa 2005-2015 metams;
- 14) Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais teritorijos bendrojo plano rengimą;
- 15) kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos įsakymais.
- 16) kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais miestų aplinką.

1.1.3. Radviliškio miesto bendrojo plano rengimo informacinė bazė

1. Radviliškio rajono strateginis plėtros planas 2004-2010 metams.
2. Savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų registras.
3. Radviliškio miesto ir rajono strateginiai veiklos planai, biudžetai ir kiti patvirtinti plėtros dokumentai.
4. Savivaldybės padalinių duomenys.
5. Bendrojo plano susisiekiimo dalies esamos būklės tyrimo duomenys (transporto priemonių srautų ir jų charakteristikų (intensyvumo, struktūros, greičio, paros ir kitų ciklų dinamikos) tyrimų analizės rezultatai).
6. Radviliškio miesto gyventojų apklausos rezultatai.
7. I-ojo BP ruošimo etapo – esamos būklės atskirų dalių (urbanistinės, socialinės – ekonominės, gamtinės, kultūros paveldo, inžinerinės infrastruktūros, susisiekiimo sistemos) analizių ataskaita.
8. Bendrojo plano koncepcijos rengimo metu (2007 birželis – 2007 rugpjūtis) gauti pasiūlymai.
9. Statistikos departamento oficialūs leidiniai ir duomenų bazės.
10. Skaitmeninis rastrinis ortofotografinis žemėlapis 2005 m.
11. Topografinis pagrindas 1:5000 („GIS-Centras“, 2007 m. kovo mėn.).

1.1.4. Bendrojo plano sprendinių konkretizavimas

Remiantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo pakeitimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617) ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-263 patvirtintomis Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklėmis, Miestų ir miestelių teritorijų bendrųjų planų rengimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 83-3029) bendrojo plano koncepcijos rengimo stadijos metu nustatoma:

- 1) urbanistinės struktūros elementų bei architektūrinės erdvinės kompozicijos formavimas;
- 2) reglamentų nustatymas pagal atitinkamą veiklą reglamentuojančių įstatymų ir atskirų rūšių (inžinerinės infrastruktūros, susisiekimo komunikacijų, aukštybinių pastatų išdėstymo, didžiųjų prekybos centrų išdėstymo, kraštovaizdžio tvarkymo, saugomų gamtos ir kultūros paveldo objektų naudojimo ir kt.) specialiųjų planų rengimo taisyklėse nustatytus reikalavimus;
- 3) socialinės, gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo vystymas, kultūrinės infrastruktūros plėtojimas;
- 4) teritorijos gamtinio karkaso, ekologinės apsaugos zonų plėtojimas, biologinės įvairovės apsaugos nustatytų priemonių vystymas;
- 5) skirtingo naudojimo būdo ir (ar) pobūdžio (pobūdis pažymimas tais atvejais, kai jo turinys įtakoja nustatomo teritorijos tvarkymo reglamento reikalavimus) teritorijų ribų ir jų tvarkymo reikalavimų nustatymas;
- 6) miestų ir miestelių įtakos zonų ribų nustatymas; teritorijų valstybės poreikiams rezervavimas.

1.1.5. Bendrojo plano galiojimo laikotarpiai

Remiantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcija rengiama 20 metu laikotarpiui, t.y. iki 2027 m., o sprendiniai detalizuojami 10 m. laikotarpiui, t.y. Iki 2017 metų.

1.1.6. Miesto struktūra ir teritorijos

Geografinė padėtis. Radviliškis - miestas vidurio Lietuvos šiaurėje, apie 20 km į pietryčius nuo Šiaulių, apie 180 km nuo Vilniaus, 140 km nuo Kauno, 180 km nuo Klaipėdos. Radviliškio miesto seniūnija užima 1 732,2 ha plotą. Įsikūręs pelkėtoje lygumoje.

Miesto vakariniu pakraščiu eina geležinkelis Vilnius - Šiauliai. Radviliškis išsidėstęs šiaurės vakarų – pietryčių kryptimi.

Miesto statusas. Miestas turi seniūnijos statusą, taip pat yra apylinkių seniūnijos centras. Svarbus geležinkelio mazgas.

Mieste veikia visos rajono centrai būdingos valstybinės įstaigos: Radviliškio rajono Savivaldybė, Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR finansų ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo Radviliškio skyrius, Policijos komisariatas, apylinkės prokuratūra, Radviliškio darbo birža prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, paštas, ugdymo bei kultūros įstaigos.

Gyventojai. Radviliškio miesto seniūnijoje 2007 metais gyveno gyventojai. Jų skaičius pastaraisiais metais nuolat mažėjo dėl neigiamo natūralaus prieaugio bei neigiamo migracijos saldo.

Gamtinės sąlygos. Radviliškio miestas yra Lietuvos šiaurės vakarinėje dalyje. Miestas išsidėstęs lygumoje, apsuptas nedidelių miškingų vietovių. Vyraujantys vėjai – šiaurės vakarų ir vakarų krypties.

Radviliškio miesto teritorijoje valstybės saugomų regioninių parkų, draustinių, gamtinių buveinių, apsaugai svarbių teritorijų nėra.

Aplinkos kokybė. Miesto aplinka yra gana užteršta. Didžiausi taršos šaltiniai – autokelias kertantis miestą ir pramonės rajone miesto vakarinėje dalyje veikiančios įmonės. Miesto centrinė dalis užteršta azoto junginiais bei dulkėmis daugiausiai dėl per centrą važiuojančio tranzitinio sunkiojo transporto.

Akustinė tarša didžiausia miesto dalyse, besiribojančiose su magistraliniu keliu, kertančiu miesto centrą.

1.1.7. Radviliškio miesto bendrojo plano rengimo priežastys

- 1) Galiojantis generalinis planas (1978 m.) nebeatitinka socialinių, ekonominių ir gyvenimo kokybę atspindinčių procesų.
- 2) Pasikeitė politinės sąlygos:
  1. atkūrus valstybę, suformuota visiškai nauja politinė ir teisinė sistema, naujai

- įtakojanti socialinius ir ekonominius procesus;
2. pertvarkytas administracinis valdymas, naujai apibrėžtos savivaldybės galios, teisės ir prievolės, o taip pat santykiai su valstybės institucijomis bei piliečiais.
  - 3) Pasikeitė socialinės ir ekonominės sąlygos:
    1. pasikeitė nekilnojamojo turto (žemės, statinių) nuosavybės ir žemėnaudos formos;
    2. vyksta restitucija - teisių į turėtą nuosavybę (tarp jų - į žemę bei statinius) atstatymas bei turto gražinimas;
    3. įvyko esminis virsmas iš planinės - komandinės į rinkos ekonomiką, masiškai privatizuojant objektus;
    4. pakito dvasinės ir socialinės vertybės, jų prioritetai, dažnai priešingi iki tol buvusiems.
  - 4) Pasikeitė politinės ir ekonominės orientacijos bei ryšių prioritetai, sustiprėjo bendravimas su kaimyninėmis Baltijos jūros baseino bei kitomis šalimis, pasikeitė urbanistinės plėtros bei susisiekimo kryptys, jo trasų reikšmė.
  - 5) Dėka dalyvavimo tarptautinėse programose bei projektuose, tapo galima įdiegti progresyvias plėtros doktrinas: tolydžiosios plėtros, sveiko miesto ir kitas, ženkliai papildžiusias urbanistinės plėtros patirtį.
  - 6) Geografinės - informacinės sistemos plėtra leidžia parengti lankstų, operatyviai papildomą naujais duomenimis planą, kurio pagrindas - atviros duomenų bazės.
  - 7) Bendrasis planas yra rengiamas demokratiškai, dalyvaujant visoms visuomenės grupėms: bendruomenei, valdininkams, specialistams. Jis tampa bendruomenės valios išraiška, yra atviras.
  - 8) Pažymėtina, kad daugelį dabar galiojančio generalinio plano sprendinių neįmanoma arba netikslinga įgyvendinti, dėl pasikeitusios ekonominės konjunktūros, žemėnaudos ypatumų ar pasikeitusio požiūrio į gamtinę ir kultūrinę aplinką.

1.1.8. Radviliškio miesto Bendrojo plano sprendinius įtakojantys išoriniai veiksniai

Pažymėtini tokie svarbiausieji išoriniai veiksniai:

- 1) Lietuvos Respublikos Bendrojo plano sprendiniai;
- 2) Šiaulių apskrities generalinio plano sprendiniai;
- 3) tiesioginės įtakos metropolinio centro Šiaulių miesto bendrojo plano sprendiniai;
- 4) 1978 metais patvirtinto Radviliškio miesto generalinio plano sprendiniai ir jų tęstinumo, atsižvelgiant į naujus poreikius, būtinybę;
- 5) Lietuvos narystė Europos Sąjungoje ir jos įtaka socialinių, ekonominių, demografinių

- procesų raidai;
- 6) globalizacijos veiksniai, kurie yra susiję su naftos ir dujų bei kitomis kainomis, šalies gyventojų intensyvia emigracija ir galima imigracija, kapitalo ir darbo rinkos pokyčiais;
  - 7) Radviliškio savivaldybės ir Radviliškio miesto vaidmuo šalies gyvenamųjų vietovių sistemoje yra susijęs su administracinėmis funkcijomis jos teritorijoje, neformaliu bendradarbiavimu ir konkurencija visose veiklos srityse, tiek Šiaulių apskrities, tiek ir kitų regionų mastu;
  - 8) šalies bendrojo vidaus produkto ir kitų makroekonominių procesų raidos įtaka savivaldybės socialinei ir ekonominei plėtrai;
  - 9) Įmonių kūrimosi ir nykimo tikimybė (ekonominė – socialinė miesto vystymosi prognozė);
  - 10) Tiesioginė Šiaulių ir Panevėžio metropolijų sąveikos įtaka (Šiaulių oro uostas, industrinis parkas ir kt.);
  - 11) geležinkelių tinklo (esamo ir perspektyvinio europinės vėžės) plėtros įtaka.

1.1.9. Bendrojo plano sprendinius įtakojančios esamos būklės analizės išvados

1978–2007 metais susiformavusios svarbiausios miesto generalinio plano sprendinių įtakotos problemų grupės:

- 1) periferinių teritorijų integracija į miestą;
- 2) fizinė struktūra, gyvenamoji aplinka, įvaizdis (ekstensyvus užstatymo modelis, infrastruktūros stoka, humanizuotų želdynų nepakankamumas);
- 3) gamtos ir kultūros paveldo objektų apsauga;
- 4) gatvių tinklo funkcionavimas (automobilių skaičiaus didėjimas, stovėjimo aikštelių trūkumas), Radviliškio miesto aplinkkelio reikmė;
- 5) miesto ekonomika, pasiūla investuoti (investicijų tikimybė, investicijų poreikis, investicijų pasiūla);
- 6) naujų teritorijų plėtros reguliavimas ir senosios miesto dalies kokybinis pertvarkymas;
- 7) miesto funkcionavimo neigiamos pasekmės (didelės išlaidos neracionaliai naudojant miesto teritorijas, triukšmas ir tarša miesto gatvėse centre).

1.1.10. Suvestinės urbanistinės aplinkos ir struktūros sąlyginis vertinimas (SSGG)**Stiprybės**

1. Gerai išvystyti transportiniai koridoriai (geležinkeliai, automagistralės), ryšiai su kitais Europos regionais.
2. Gera susisiekimo sistema miesto atžvilgiu.
3. Geras miesto žmogiškasis mastelis gero pasiekiamumo prasme tarp darbo ir gyvenamosios aplinkos.
4. Didelis potencialas gamtinių resursų (miško parkai, želdynai).
5. Keletas nedidelių vandens telkinių.
6. Specifinė ir įdomi miesto istorija, betarpiškai susijusi su geležinkelio atsiradimo Lietuvoje istorija.
7. Urbanistinėje struktūroje nesunkiai galima identifikuoti centrinę, senąją miesto dalį, kur yra keletas XIX a. pastatų ir autentiška gatvių tinklo schema su vietomis išlikusiu akmenų grindiniu.
8. Mieste išlikusi linijinės struktūros schema (urbanistiniu požiūriu).
9. Teigiama ir palanki metropolinių centrų (Šiaulių ir Panevėžio) įtaka Radviliškio miestui, jo plėtrai.

Silpnybės

1. Mažas išlikusių istorinių elementų kiekis miesto struktūroje.
2. Nepakankamas miesto integruotumas į gamtinius elementus.
3. Miesto centrinėje dalyje esantys silpnai išvystyti struktūriniai elementai – kolektyviniai sodai.
4. Mažai ir silpnai išreikštas miesto identitetas, strateginio miesto veido ar simbolio(-ų) kūrybos nebuvimas.
5. Komplicuota miesto kompozicinė linijinė struktūra (transporto požiūriu).
6. Geležinkelio mazgo keliamas triukšmas, ribojama plėtra.
7. Nepakankamai išplėtotas pėsčiųjų, dviračių takų sistema.
8. Menka estetinė ir fizinė užstatymo architektūrinė vertė.
9. Mažas viešųjų erdvių kiekis mieste.
10. Nedidelis turistinių objektų kiekis mieste mažina patrauklumą.
11. Neišvystyta turizmą aptarnaujanti infrastruktūra.
12. Neišvystyta gamtinės aplinkos integracija į miesto struktūrą.

Galimybės

1. Skatinti viešųjų erdvių atsiradimą mieste.
2. Verslo, pramonės teritorijoms palanki plėtra.
3. Miesto kaip logistikos centro kūrimas.
4. Palankios teritorijos gyvenamosioms struktūroms.
5. Geras potencialas gamtinei aplinkai – integracija į miestą, urbanizuotas teritorijas.
6. Galimybių, siejamų su metropoliniu centru (Šiauliais) išnaudojimas.
7. Netoli esančio Zoknių oro uosto galimybės.
8. Perspektyvinės europinės vėžės atsiradimas.

Grėsmės

1. Projektuojamas aplinkkelis - fizinis barjeras perspektyvinei miesto plėtrai.
2. Galimas rusiškosios vėžės praradimas (vykdant europinės vėžės tiesimą).
3. Geoekologinės takoskyros miesto šiaurės rytiniuose pakraščiuose neįgyvendinimas.
4. Nesugebėjimas tinkamai pasiruošti teritorijos planavimo ir urbanistikos juridinius dokumentus dėl žemų administracinių sugebėjimų. Tai galėtų sukelti chaosą egzistuojančiuose nuosavybės santykiuose ir sąlygoti stichišką, nevaldomą miesto plėtrą ne tik kiekybiniu, tačiau kokybiniu požiūriu.
5. Nesugebėjimas suvokti ir atpažinti stabilių miesto struktūros elementų. Tai sąlygoja silpnai išreikštą miesto identitetą.

1.2. Išorinė miesto struktūra

Išorinės struktūros raidos kryptys priklauso nuo strateginių Radviliškio aplinkinės teritorijos teritorinių - erdvinių struktūrų formavimo principų, taip pat ir nuo europinių miestų tinklo formavimo ir potencialo didinimo principų. Pagrindinis tikslas - pasiekti, kad Lietuvos urbanistiniai dariniai efektyviai ir lygiaverčiai įsijungtų į Baltijos jūros regiono (tuo pačiu ir į Šiaulių regiono) urbanistinį tinklą.

Radviliškio miesto išorinės struktūros realus įvertinimas įmanomas tik atsižvelgiant į bendrąsias Baltijos jūros regiono vystymo tendencijas, bendruosius eurointegracinius procesus. Tik taip įmanoma išryškinti Lietuvos teritorijos ir miestų tinklo privalumus ir silpnąsias puses, rasti būdus ir kelius, kaip sustiprinti krašto potencialą, kad būtų kuo palankiausiai įsijungta į regiono audinį ir susiklosčiusias struktūras.

1.2.1. Radviliškio miesto išorinės struktūros raidos kryptys Šiaulių regiono kontekste

Radviliškio miesto išorinės struktūros raidos krypties nustatymui tikslinga palyginti pagrindinių Lietuvos miestų ir rajonų reitingus, kurie buvo nustatyti pagal tam tikrus rodiklius. Tokį reitingavimą atliko prof. J. Vanago vadovaujama darbo grupė (VGTU, 1998 m.) pagal kai kuriuos oficialius statistinius duomenis.

Analizei surinkta informacija apėmė 12 Lietuvos miestų ir 44 administracinių rajonų duomenis, fiksuojamus Statistikos departamente prie LR Vyriausybės. Panaudoti šie rodikliai (nors nebuvo pritaikyti rodiklių svarbos koeficientai):

1. miestų ir rajonų išsidėstymas svarbiausių krašto teritoriją kertančių tarptautinių traktų atžvilgiu – ypač svarbus Radviliškio miestui;
2. gyvenimo kokybė (atlikta atskira studija, kurioje įvertinta 20 įvairių parametru);
3. ekologinė būklė;
4. migracijos saldo;
5. komunikacijos priemonių mastas;
6. užsienio investicijos;
7. užsienio turizmas ir t.t.

Esminiai Šiaulių regiono aglomeracinius aspektai ir tendencijos yra išnagrinėtos Šiaulių apskrities bendrajame plane (2007). Šiuo atveju dominančios struktūros ir teritoriniai vienetai yra tie, kurie įtakoja Radviliškio miestą ir jo prieigas.

Svarbiausi urbanistiniai dariniai, įtakojuojantys Radviliškio miestą, jo įtakas, plėtros kryptis ir tendencijas, yra metropoliniai centrai – Šiaulių ir Panevėžio miestai (1.1 lentelė). Jų pagrindu Radviliškis plėtojamas rytų vakarų kryptimis, atsižvelgiant į transportinius ir socialinius srautus.

Specialioje literatūroje egzistuoja terminas “artimasis priemiestis”. Tai yra teritorijos prie istoriškai susiklosčiusio istorinio branduolio arba senamiesčio, bet šiuo konkrečiu Radviliškio miesto atveju esančios miesto juridinėse ribose. Tokio tipo yra už geležinkelio esantys gyvenamųjų teritorijų arealai.

Kitokio tipo priemiesčiai yra teritorijos - miesto pakraščiai . Tai yra teritorijos - buvę kaimai, atsiradę miesto ribose dėl ekstensyvaus miesto plėtimosi (ypač sovietmečiu).

1.1 lentelė. Šiaulių regiono urbanistinė struktūra

Eil.N r.	Rajono pavadinimas	Svarbesni miestai	Pastabos
1	Šiaulių	Kuršėnai, Kužiai, Ginkūnai, Kairiai, Aukštelkė, Gruzdžiai, Meškuičiai	
2	Kelmės	Užventis, Tytuvėnai	
3	Radviliškio	Šeduva, Baisogala	Didžiausią išorinę urbanistinę įtaką Radviliškio miestui daro metropoliniai centrai – Šiauliai ir Panevėžys. Mažesnę įtaką darančios ašys yra Pakruojo ir Kelmės kryptimis (Daugėlaičiai, Voskončiai)
4	Pakruojo	Linkuva, Klovainiai, Žeimelis	
5	Joniškio	Skaistgirys, Žagarė	
6	Akmenės	Naujoji Akmenė, Akmenė, Venta, Papilė, Kruopiai	

1.2.2. Urbanistinės integracijos ašių ir centrų įtaka Radviliškio miestui regioniniu požiūriu

Erdvinė regioninė miesto integracijos ašių įtakos koncepcija remiasi LR teritorijos bendrajame plane lokalizuotomis gamtinio karkaso ašimis ir detalizuotos gyvenamųjų vietovių sistemos sprendiniais, kurios sudedamieji elementai yra bazinis gyvenamųjų vietovių tinklas, urbanistinės integracijos ašys ir urbanistinės integracijos centrai. LR teritorijos bendrojo plano sprendiniai detalizuoti Šiaulių apskrities teritorijos generaliniame plane. Minėtų dokumentų sprendiniais ir Radviliškio miesto bendrojo plano esamos padėties analizės išvadų pagrindu parengta Radviliškio miesto erdvinė koncepcija.

Remiantis LR teritorijos bendrojo planu ir Šiaulių apskrities generaliniu planu, Radviliškis žymimas kaip tiesioginėje Šiaulių įtakoje esantis miestas. Tuo pačiu jis patenka į Šiaulių – Panevėžio miestų (metropolinių centrų) LR bendrajame plane numatyto urbanistinio karkaso įtakos zoną.

Skiriamos trijų lygmenų (svarbos ir reikšmingumo požiūriu) išorinės Radviliškio miesto urbanistinės integracijos ašys. Urbanistinės plėtos ašių plėtos prioritetais yra šios esminės Radviliškio išorinės urbanistinės integracijos kryptys:

- 1) Radviliškio – Šiaulių;

2) Radviliškio – Panevėžio.

Kitos, mažiau svarbios ir reikšmingos urbanistinės integracijos išorinės aplinkos ašys:

1) Radviliškio – Pakruojo;

2) Radviliškio – Zoknių oro uosto (Šiaulių);

Žemiausio lygmens, vietinės reikšmės jungtys su satelitiniais aplinkiniais urbanistiniais arealais:

1) Radviliškio – Daugėlaičių;

2) Radviliškio – Voskončių.

Remiantis urbanistinės integracijos ašių ir centrų įtaka Radviliškio miestui, formuojamas kompozicinis miesto modelis ir jo plėtros kryptių principinė schema.

Svarbiausios Radviliškio, kaip metropolinio centro Šiaulių satelitinio miesto, kryptys yra šios:

1) mokymo, mokslo, kultūros integruotų centrų kūrimas (vieningos mokslo ir kultūros erdvės);

2) pramonės ir verslo, parentų kūrybinėmis aukštomis technologijomis koordinavimo stiprinimas, bendrų verslo, finansų, technologijos ir inovacijų centrų formavimas (vieninga ekonomikos erdvė);

3) susisiekimo ir ryšių sistemų, kaip pagrindinių fizinės integracijos formantų plėtros tobulinimas, paslaugų kokybės gerinimas.

1.2.3. Pagrindiniai arealo plėtros ir struktūrizavimo principai

Numatoma teritorijos plėtra remiasi šiais principais:

1. Aktyviųjų erdvių nustatymas, atsižvelgiant į esamą ir būtiną urbanistinę sanklodą centrinio ir antrinių branduolių atžvilgiu bei gyvenviečių bei susisiekimo tinklą, o taip pat gamtines teritorijas.
2. Atsvaros erdvių (gamtinių), talpinančių savyje vertingas gamtines, mažai urbanizuotos teritorijos nustatymas vertingų gamtinių ašių ir židinių išskyrimas.
3. Stabiliųjų erdvių išdėstymas, kuriose yra esamos gyvenamosios teritorijos bei zonos potencialiai labai tinkamos gyvenamųjų teritorijų plėtrai, o jose - socialinio aptarnavimo, rekreacijos sistemų plėtotei.

1.2.4. Miesto įtakos zonos nustatymas

Miesto administracinės ribos yra labai aiškiai apibrėžtos, bet miesto įtaka aplinkinėms teritorijoms yra žymiai didesnė arba mažesnė, t.y. gali būti skirtinga nuo administracinės ribos žymimų teritorijų. Priemiesčio teritorijų ir miesto socialiniai - ekonominiai, administraciniai, ūkiniai, rekreaciniai ir kitokio pobūdžio ryšiai yra akivaizdūs, bet neturi aiškių kokybinių ir kiekybinių parametrų. Todėl būtina miesto įtakos zonos analizės metu nustatyti :

- 1) miesto įtakos zonos ribas, t.y. tiksliai nustatyti priemiesčių gyventojų suinteresuotumo miestu priklausomybės aspektus;
- 2) optimalią ir racionalią transportinio pasiekiamumo ir priemiestinių gyvenamųjų teritorijų santykį ir priklausomybę;
- 3) išryškinti priemiestines teritorijas, kurios tiesiogiai daro įtaką miesto funkcionavimui (poilsio, rekreacijos zonos ir pan.);
- 4) žmonių, negyvenančių mieste, tačiau jame dirbančių ir vienaip ar kitaip darančių poveikį miesto socialinei - ekonominei infrastruktūrai;
- 5) miesto įtaką (ne visada teigiama, pvz. ekologinis poveikis ir pan.) priemiesčių gamtiniam kraštovaizdžiui.

1.2.5. Išvados

- 1) Radviliškio miesto išorinės struktūros (priemiesčių) tyrimai ir siūlymai yra labiau socialinis - ekonominis planavimas, negu fizinės miesto erdvės kokybės problemų sprendimas.
- 2) Integraciniai procesai, kuriuose dalyvauja Lietuva, atsispindi įvairiuose administravimo lygmenyse, bet decentralizacijos procesai apims tik vietinės savivaldos lygmenį.
- 3) Radviliškio miesto išorinė struktūra (priemiesčiai) priklauso nuo susisiekimo sistemos, kuris formuoja erdvinį Šiaulių regiono ir visos šalies karkasą.
- 4) Išilgai transporto koridorių didėja urbanizacijos lygis, kurios tempai priklauso nuo susisiekimo sistemos koridoriaus vietos hierarchinėje šių koridorių sistemoje. Svarbiausi elementai – perspektyvinė europinė vėžė, esama rusiškoji geležinkelio vėžė, Zoknių oro uosto įtaka ir magistralinių kelių sankirta.
- 5) Šiuo metu Lietuvoje yra trys pagrindiniai užsienio investicijų kaupimosi ir jų didžiausios įtakos arealai – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos. Šiauliai traktuojami kaip Šiaurės Lietuvos regiono švietimo ir kultūros centras, darantis didelę ir svarbiausią įtaką Radviliškio miestui.

- 6) Lietuvoje tarp pagrindinių švietimo ir kultūros centrų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio) egzistuojantys ryšiai sutampa su pagrindiniais transporto koridoriais, kurių vienas yra Radviliškio miesto dalis.

1.3. Miesto struktūra

1.3.1. Miesto struktūrinių elementų hierarchinė sistema

Pagal struktūros hierarchijos lygį Radviliškio miesto urbanistinę struktūrą laikoma keleto lygmenų nevienalyte struktūra. Struktūriniai lygmenys galimi:

Struktūra – Europos Sąjunga. Struktūrinis elementas - valstybinio rango administracinis teritorinis vienetas (apskritis, rajonas ir pan.);

Struktūra - nacionalinis regionas. Radviliškio miestas yra šiaurės Lietuvos regiono struktūros elementas, priklausantis Šiaulių apskričiai ir jo įtakos zonai;

Struktūra - miestas. Struktūriniai elementai - miesto rajonai . Rajonų juridinės ribos nesutampa su struktūrinėmis ribomis. Plėtros galimybės – miesto tankinimas ir kiekybinė bei kokybinė miesto plėtra;

Struktūra - miesto rajonas. Struktūriniai elementai - nustatomi pagal *K. Lynch* metodiką, arba apibrėžiant morfologinius tipus. Pats svarbiausias struktūrinis elementas - istorinis centras. Istorinio centro pagrindinis elementas – senamiestis. Pagrindinės plėtros galimybės – teritorijos tankinimas, intensyvumo didinimas ir kokybinė plėtra;

Struktūra - morfologinis tipas.

1.3.2. Miesto struktūros privalumai ir problemos

Teritoriniai urbanistiniai privalumai:

1. Gera geografinė padėtis. Radviliškis yra Šiaulių ir Panevėžio metropolinių centrų įtakoje, apsuptas demografiškai, struktūriškai ir etniškai subalansuotų apylinkių.
2. Gera susisiekimo (gatvių ir kelių) struktūra. Miestas yra svarbių Europos geležinkelių ir transporto koridorių įtakoje; taip pat geležinkelio mazgas, perspektyvinio numatomo europinio standarto geležinkelio ir Zoknių oro uosto įtakų zonoje.
3. Vertės požymių turinti teritorija – miesto centrinės dalies urbanistinė aplinka. Neformalus senamiestis pasižymi vertinga ir autentiška gatvių struktūra, vertingais atskirais pavieniais statiniais.

Teritorinės urbanistinės problemos:

- 1) Nesubalansuota urbanistinė miesto struktūra funkciniu, transporto bei socialiniu aspektais.
- 2) Pernelyg didelė funkcinė diferenciacija. Mieste susiformavo stambios teritorijos su viena vyraujančia paskirtimi - gyvenamosios (daugiabutės ir sodybinės), pramoninės teritorijos. Nepakankamai subalansuota darboviečių, būstų, poilsio zonų struktūra visose miesto dalyse blogina gyvenimo mieste kokybę.
- 3) Miesto fizinės ir urbanistinės aplinkos ypatumai.
- 4) Tranzitinio transporto srautai per miesto centrą – pagrindinę Šiaulių gatvę.
- 5) Miesto dalių ryšiai per centrą. Didžioji dalis susisiekimo srautų tarp miesto dalių vyksta per miesto centrą, tapusį miesto rajonų tarpusavio ryšių susiskirstymo mazgu.
- 6) Nepakankamas dėmesys gamtinei aplinkai, bendro naudojimo erdvių, žaliųjų zonų trūkumas.
- 7) Nepakankama centrinės dalies ir jo gretimybių funkcinė kokybė. Pietrytinė ir pietvakarinė Radviliškio miesto dalys dalinai apstatytos menkos architektūrinės ir urbanistinės kokybės kvartalais.
- 8) Miesto aplinkos susidėvėjimas. Kasmetinės materialinės investicijos į statybą ir remontą nepadengia aplinkos būklės palaikymo kaštų, nekalbant apie jos pagerinimą. Ypatingai dūlėja apleisti ir neprižiūrimi pastatai ir kompleksai, kai kurie pastatai centre ir senamiestyje. Blogėja stambiaplokščių namų kvartalų, ypač anksčiau statytų, būklė.

1.3.3. Radviliškio miesto urbanistinė vizija

Radviliškio miesto plėtros prioritetų nustatymui jau galima remtis pakankama duomenų baze, suformuota Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu, Radviliškio rajono plėtros strateginiu planu, ir kitais aukštesniais teritorijų planavimo dokumentais.

Adaptacijos į Europos sąjungą periode greitėja šalies demografiniai, socialiniai, ekonominiai procesai. Jų kaitos analizė išryškina aspektus, kuriais visų pirma reikia greitų, raiškių ir ryžtingų sprendimų miesto bendrajame plane. Itin svarbią reikšmę reikia skirti šių aspektų svarbos eilei, jų vertybinei hierarchijai.

Laikoma, kad Radviliškio miesto modernėjimui skaičiuojamame bendrojo plano laikotarpyje svarbiausiais taps:

- 1) Radviliškio miesto kaip logistikos, verslo ir gamybos galimybių išnaudojimas;
- 2) Europos transportinės kryžkelės infrastruktūros bei kokybės vystymas, neužterštos gamtos resursų išnaudojimas racionaliam ekoūkiui ir iš anksto apibrėžtam turistų

srautui, savitos kultūros ekspozicijai;

- 3) netolygumų mažinimas; būsto komforto, gyvenimo sąlygų, transporto ryšių gerinimo srityje, žemės ūkio ir kaimo funkcijų atskyrimo nuo miesto;
- 4) patrauklumo Lietuvoje gyventi didinimas; gyvenimo kokybė, greiti tarpusavio ir europiniai transportiniai ryšiai, galimybė gyventi arti gražios, švarios gamtos, dirbti gerai apmokamą modernų darbą;
- 5) gamtinių faktorių (formuojant gyventojų būsto kokybinę plėtrą ir trumpo gyventojų poilsio vietų plėtrą) įtraukimas.

Pagrindiniai miesto urbanistinės vizijos aspektai:

- 1) tai vidutinio dydžio miestas, teritoriškai nesiplečiantis, tačiau subalansuotai pertvarkomas dabar ir ateityje;
- 2) tai polifunkcinis, raiškios struktūros miestas, kuriame suderinta patraukli gyvenamoji aplinka su verslo, visuomeninėmis, rekreacinėmis zonomis ir išplėtotą socialinę infrastruktūrą;
- 3) miestas, pasižymintis optimaliai išdėstytomis ir kompaktiškoms verslo ir mokslui imlių technologijų gamybos teritorijomis, neteršiančiomis aplinkos;
- 4) miestas su optimaliai išplėtotą želdynų sistema – miškais, parkais, žaliosiomis jungtimis, gerinančiomis aplinkos būklę ir pritaikytomis poilsiui bei rekreacijai;
- 5) miestas, kuriame istorinė aplinka yra išsaugota ir panaudojama nūdienos reikmėms – turizmui, poilsiui, kultūrai;
- 6) miestas, išsaugojęs ir vystantis savo identitetą, išskirtinumą;
- 7) miesto gatvių struktūra aiški ir patogė, su gerai organizuotu eismu; daugelyje visuomeninių ir gyvenamų teritorijų prioritetas ekologiškam transportui bei pėsčiųjų eismui;
- 8) inžinerinė infrastruktūra – magistraliniai ir vietiniai tinklai – optimaliai išplėtoti.

1.3.3.1. Miesto plėtrą ribojantys veiksniai

Išskiriama Radviliškio miesto urbanistinės struktūros ir jo periferinių teritorijų plėtra (vystymasis). Periferinei plėtrai svarbesnių ribojančių veiksnių, išskyrus energetinius išteklius, praktiškai nėra. Tai rodo gretimų miesto gyvenamųjų vietovių gyventojų skaičiaus augimas savaiminės plėtros principu ir gyventojų pageidavimų, prašymų teritorinė sklaida. Išimtis – pietvakarių kryptimi plėtrą fiziškai riboja esama geležinkelio linija (trasa).

Radviliškio miesto vidinė urbanistinė struktūra, nutiesus tranzitinį kelią Šiauliai – Panevėžys ir geležinkelio liniją, tapo griežtai linijinė.

Miesto plėtros pagrindiniai ribojantys veiksniai:

- 1) Projektuojamas ir į miesto plėtrą integruojamas aplinkkelis, kurio statusas riboja naujų sankryžų įrengimą, reikalauja išlaikyti neužstatytą komunikacinį koridorį.
- 2) Vandens valymo įrenginiai pramoninės paskirties potencialo teritorijoje.
- 3) Elektros linijų, kitų inžinerinių tinklų koridoriai (tinklai).
- 4) Geležinkelio linija, kurios sankirtos su miesto gatvėmis ir užmiesčio keliais yra pervažos, o pati linija yra fizinis barjeras – už jos esanti teritorija yra izoliuota dėl komplikų transporto susisiekimo su miesto gatvėmis.
- 5) Šiaurės rytiniame pakraštyje Radviliškio miestas susisiečia su nacionalinės reikšmės geoekologine takoskyra, kurioje pagal Lietuvos Respublikos teritorijos ir Šiaulių apskrities teritorijos bendruosius planus turi būti didinamas miškingumas. Miesto plėtra šia kryptimi turi būti ribota.

1.3.3.2. Miesto struktūros plėtojimo nuostatos

Radviliškio miesto urbanistinė struktūra yra ilgas miesto plėtros rezultatas, o jos tolimesnė kaita priklausys nuo ateities visuomeninių, socialinių ir ekonominių procesų. Radviliškio bendrasis planas pateikia miesto struktūros perspektyvinę genezę, kuri bus sąlygota prognozuojamų socialinių ir ekonominių reiškinių.

Šiame etape miesto struktūros plėtra parodoma, nesiejant su ekonominėmis galimybėmis, privačiomis ar visuomeninėmis investicijomis. Bendrasis planas pateikia planuojamosios teritorijos privalumus, panaudojimo galimybes, miesto struktūros optimalią sąrangą, įvairių funkcinų zonų suderinimo būdus, sukurtosios bei gamtinės aplinkos optimalų santykį. Toks planas leidžia suvokti ir spręsti iškilusius įvairaus sudėtingumo teritorijų planavimo klausimus:

- 1) miesto funkcinės ir teritorinės plėtros netolygumų panaikinimas ar sušvelninimas;
- 2) miesto teritorijos panaudojimo efektyvumo didinimas;
- 3) miesto aplinkos kokybės gerinimas;
- 4) miesto ir jo dalių įvairių privalumų stiprinimas;
- 5) ryšių tarp miesto dalių gerinimas;
- 6) gamtos ir kultūros vertybių tinkamas įjungimas, tausojimas;
- 7) lanksčios inžinerinės infrastruktūros plėtra.

1.3.3.3. Teritorijų plėtra funkcinio požiūriu

Gyvenamųjų teritorijų plėtra

Mažaaukščių gyvenamųjų pastatų statybos teritorijas siūloma ir numatoma plėtoti šiaurine kryptimi. Pagrindinė plėtra numatoma, remiantis esamais ir kuriant naujus inžinerinius tinkles ir susisiekimo infrastruktūrą. Kitos dvi plėtros kryptys - rytų ir pietų (už geležinkelio – su

sąlyga, kad bus tam tikromis priemonėmis bus pagerintas susisiekimasis su šiomis minėtomis teritorijomis) – individualiai gyvenamajai statybai, užpildant tuščius plotus ir tolygiai ir sklandžiai užpildant miesto urbanistinio audinio struktūrą.

Gyvenamosios teritorijos daugiaaukščiams pastatams koncentruojamos apie pagrindinę (Gedimino g. ir Šiaulių g.), centrinę miesto dalį ir joje, kur galima daugiaaukštė gyvenamoji statyba (ne aukštesni nei 4-5 aukštų daugiabučiai gyvenamieji namai), išimtinai numatant tam tikras vietas architektūrinėms kalvoms, vizualinėms dominantėms.

Komercinių teritorijų plėtra

Didžiųjų prekybos centrų išdėstymas remiasi gyventojų aptarnavimo aiškia ir tolygiai išdėstyta sistema, leidžiančia kuo tolygiau ir racionaliau aptarnauti visas miesto gyvenamąsias teritorijas. Siekiant optimalaus teritorijos aptarnavimo ir paslaugų ir aptarnavimo objektų pasiekiamumo Radviliškio miestui siūloma trijų lygmenų didžiųjų prekybos centrų struktūra:

- 1) Universalūs prekybos centrai, kurių bendrasis plotas 5 000 - 20 000 m². Tai objektai, kurie lankomi epizodiškai ir aptarnauja viso regiono gyventojus. Traukos radiusas – 30 km arba 30 minučių kelionė automobiliu, t.y. išorinės miesto struktūros įtakos zonos - urbanistiniai arealai.
- 2) Universalūs prekybos centrai, kurių bendrasis plotas 1 000 – 5 000 m² (maisto prekių ir kitų kasdieninio poreikio buitinių prekių parduotuvės). Tai platesnio asortimento prekybos ir paslaugų objektai, tenkinantys įvairesnius gyventojų poreikius, lankomi vidutiniškai kartą į savaitę ir pritraukiantys gyventojus ir iš tolesnių teritorijų. Traukos radiusas – 1200 m arba 10 minučių kelionė dviračiu, taip pat aptarnaujantys gyventojų, atvykstančius automobiliu iš tolesnių rajonų ar priemiestinių gyvenviečių.
- 3) Universalūs prekybos centrai, kurių bendrasis plotas iki 1 000 m². Traukos radiusas – 600 m arba 10 minučių kelionė pėsčiomis, kitaip tariant, kvartalo dydžio aprėptis.

Universalių prekybos centrų išsidėstymą (bendrasis plotas 5 000 - 20 000 m²) siūloma palikti esamą – tai didieji prekybos centrai ties Gedimino ir Šiaulių gatvių sankirta ir miesto centrinė zona su visais paslaugų bei aptarnavimo objektais ir institucijomis.

Universalių prekybos centrų (bendrasis plotas 1 000 – 5 000 m²) išdėstymą siūloma tapatinti su esamais didesniais prekybos centrais, papildant juos siūlomais centrais pagrindinių gyvenamosios plėtros zonų teritorijų centruose.

Universalių prekybos centrų (bendrasis plotas iki 1 000 m²) išdėstymas sutampa su esamomis nedidelėmis maisto prekių parduotuvėmis, papildant jų tinklą trūkstamais siūlomais taškais.

Pramonės ir sandėliavimo teritorijų plėtra

Teritorijos paremtos naujų technologijų paremta pramonės plėtra ir gamybinės pramonės skatinimu.

Pramonės objektus numatoma vystyti plečiant šiauriniu perimetru esamą pramonės rajoną. Ši plėtra taikoma taršios pramonės objektams ir pramonės objektams, susijusiems su dideliais krovinių ir produkcijos pervežimais. Netaršios pramonės objektai, kuriuos aptarnauti užtenka vidutinio sunkumo transporto siūlomi steigti arčiau gyvenamųjų teritorijų ar bendro naudojimo teritorijų, kurios būtų tarsi buferinės zonos tarp taršių pramoninių teritorijų

Siūlomas logistikos centro (-ų) kūrimas prie planuojamo šiaurinio miesto aplinkkelio, geležinkelio linijos ir kelio Šiauliai – Palanga. Vietos privalumai sietini su labai geru transporto ryšiu – tiek geležinkelio, tiek ir autotransporto.

Urbanistinio karkaso brėžinyje (lapas 3) bendruoju reglamentu (U.1.-U.6.) nustatomos bendrosios ir prioritetinės teritorijos plėtros kryptys. Šiose vietose, atsižvelgiant į gyventojų pasiūlymus ir pastabas, paliktos esamos naudojimo būdo teritorijos, tuo pačiu neužkertant galimybės ateityje bendruoju reglamentu numatytų teritorijų plėtrai.

Visuomeninių teritorijų plėtra

Visuomeninių teritorijų teritoriniu požiūriu nėra didelė, esamų visuomeninių statytinių statybos teritorijų miestui pakanka, todėl tokios paskirties teritorijų plėtra nėra nedidelė.

Pagrindinė teritorinė visuomeninės teritorijos plėtra numatoma Radviliškio miesto pietrytinėje dalyje, ties įvažiavimu į miestą – čia plėtojamas sporto ir rekreacijos kompleksas.

Bendro naudojimo teritorijų plėtra

Radviliškio miesto daromai įtakai kompensuoti naudojami miesto želdynai ir išorinio miesto gamtinio karkaso elementai. Išorinės miesto struktūros gamtinis karkasas yra glaudžiai susijęs su miesto želdynų sistema, kuri yra geoekologinės takoskyros dalis.

Bendro naudojimo teritorijos yra svarbi miesto viešųjų erdvių – aikščių, skverų, parkų, žaliųjų jungčių – dalis. Detaliau gamtinių elementų sprendiniai aprašomi gamtinėje dalyje.

Urbanistinės vertės požymių turinti teritorija

Radviliškio miesto identiteto stiprinimui, arba kūrimui, didelę įtaką turi senųjų miesto struktūrų saugojimas ir eksponavimas netiesiogine prasme. Radviliškis pasižymi sena ir turtinga istorija, kuri nagrinėjama esamos būklės istoriniuose tyrimuose. Mieste esama vietų, kur išlikusios grįstos, autentiškos sklypų struktūrų gatvelės, pastatų komponavimas gatvių erdvių požiūriu. Tuo tikslu išskiriamos urbanistinės vertės požymių turinčios teritorijos, kurios turėtų būti reglamentuojamos žemesnio lygmens dokumentais ar saugojimo planais.

Minėtos teritorijos gali būti sąlyginai vadinamos senamiesčiu ir jose gali būti numatomos įvairios funkcinės paskirtys (visuomeninė, komercinė) sumišusios su gyvenamąja.

1.3.4. Teritorijų tvarkymo bendrasis reglamentas

Naujai užstatomoms arba esamoms pertvarkomoms teritorijoms nustatomi reglamentai, kurie susideda iš trijų dalių.

1. Žemės naudojimo tikslinės paskirties naudojimo būdo ir pobūdžio, kurie įvardinti bendrųjų reglamentų lentelėje bei teritoriškai parodyti pagrindiniame brėžinyje.
2. Užstatymo intensyvumo indekso (UI) nustatomo kitos paskirties teritorijoms. Jis yra skirtingas skirtingo žemės naudojimo būdo ir pobūdžio teritorijoms ir kinta, keičiantis statinių vidutiniam aukštingumui. Užstatymo vidutinis aukštingumas nustatomas žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose, UI nurodomas lentelėje.
3. Specialieji apribojimai yra šie:
  - 1) kultūros vertybių apribojimai;
  - 2) aplinkosauginiai apribojimai;
  - 3) inžinerinės infrastruktūros apribojimai.

Teritorijų tvarkymo režimai, teritorijos užstatymas ir miesto teritorijos planavimo sprendinių suvestinė pateikiama 1.2, 1.3 ir 1.4 lentelėje.

1.2 lentelė. Teritorijų tvarkymo režimai ir jų žymėjimai

Eil. Nr.	Tikslinė žemės naudojimo paskirtis	Pagrindinis žemės naudojimo būdas	Spalva (RGB)	Indek-sas
1	2	3	4	5
1.	Žemės ūkio paskirties žemė		255 255 255	Z
2.	Miškų ūkio paskirties žemė		180 200 180	M
3	Konservacinės paskirties žemė		100 254 100	C
4.	Valstybinio vandenu fondo žemė		200 194 255	H

RADVILIŠKIO MIESTO TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
SPRENDINIAI

1.2 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
5.	Kitos paskirties žemė			
	Gyvenamoji teritorija	Mažaaukščių gyvenamųjų namų statybos teritorija Žemės sklypai, kuriuose esami arba numatomi statyti vieno ar trijų aukštų gyvenamieji namai ir jų priklausiniai	43 13 100	G1
		Daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos teritorija Žemės sklypai, kuriuose esami arba numatomi statyti gyvenamieji namai virš 3 aukštų	45 31 100	G2
	Visuomeninės paskirties teritorija	Teritorija, skirta valstybės ir savivaldybės institucijoms, kitoms iš valstybės ar savivaldybių biudžetų išlaikomoms įstaigoms, tradicinėms religinėms bendruomenėms ir bendrijoms	255 115 50	V
	Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorija	Teritorija, skirta pramonės ir gamybos įmonių, sandėlių, terminalų bei kitų sandėliavimo objektų statybai	207 125 207	P
	Komercinės teritorijos	Teritorija, skirta prekybos, paslaugų ir pramogų statiniams statyti	255 80 80	K
	Mišri teritorija (pramonė - komercija)		Brūkšninė 207,125,207 255, 0, 0	P-K
	Infrastruktūros teritorijos	Visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos	175 175 175	I
	Bendrojo naudojimo teritorijos	Teritorija, skirta bendram viešam naudojimui	110 180	B
	Mišri teritorija (želdynai - komercija)		Brūkšninė 180,200,180 255, 0, 0	B-K
	Teritorijos krašto apsaugos tikslams	Krašto apsaugos teritorija, skirta specialiems krašto psaugos tikslams ir valstybės sienos apsaugai	215 215 136	A

Pastabos:

1. Konkretūs kitų leistinių būdų (pobūdžių) reglamentuojami dydžiai yra nustatomi detaliojo planavimo dokumentuose;
2. Vyraujančios žemės naudojimo paskirtys, būdai (pobūdžiai) kartu su galimomis žemės naudojimo paskirtimis, būdais ir pobūdžiais konkrečiose teritorijose yra nurodyti grafiniėje dalyje.

1.3 lentelė. Užstatymo intensyvumo bendrieji režimai

Kitos paskirties teritorijos		Ui maksimalus dydis (visų teritorijoje esančių pastatų antžeminės dalies bendro ploto vertybių su teritorijos bendruoju plotu)				
		1	1-2	2-3	3-5	>5
Orientacinis vidutinis aukštingumas						
1. Gyvenamosios teritorijos	G	0.2	0.4	0.8	1.5	---
2. Visuomeninės paskirties teritorijos	V	0.2	0.4	0.8	1.5	---
3. Pramonės ir sandėliavimo teritorijos	P	0.2	0.4	0.8	1.5	---
4. Komercinės teritorijos	K	0.2	0.4	0.8	1.5	---
5. Mišri teritorija (pramonė - komercija)	P-K	0.2	0.4	0.8	1.5	---
6. Mišri teritorija (želdynai - komercija)	B-K	0.2	0.4	0.8	---	---
5. Infrastruktūros teritorijos	I	0.2	0.4	0.8	1.5	---
8. Teritorijos krašto apsaugos tikslams	A	0.2	0.4	0.8	1.5	---

Pastabos: Rekonstrukcijos atveju istorinėse miesto dalyse (UI) galima didinti iki 1,5 karto. Pramonės ir sandėliavimo teritorijose papildomas tūrio tankio rodiklis – ne didesnis kaip – 6,0 (tūrio ir sklypo ploto santykis m^3/m^2).

1.4. lentelė. Miesto teritorijų (tikrosios būklės ir sprendinių 2017 metams) balansas

Eil. Nr.	Žemės naudojimo būdas ir pobūdžiai	Tikroji būklė		Sprendiniai		Pokytis	
		3	4	5	6	7	8
1	2	Plotas (ha)	Ploto dalis (%)	Plotas (ha)	Ploto dalis (%)	Plotas (ha)	Ploto dalis (%)
1.	Žemės ūkio paskirties žemė	27.2	1.5	---	---	-27.22	-100.00
2.	Miškų ūkio paskirties žemė	275.6	15.9	387.60	16.56	+112.00	+28.89
3.	Konservacinės paskirties žemė	---	---	6.19	0.26	+6.19	+100.00
4.	Valstybinio vandenu fondo žemė	---	---	55.94	2.39	+55.94	+100.00
5.	Kitos paskirties žemė						
5.1.1	Mažaaukščių statinių teritorija	213.9	12.3	606.08	25.89	+392.18	+64.70
5.1.2	Daugiaaukščių ir aukštybinių statinių teritorija	---	---	86.33	3.68	+86.33	+100.00
5.2	Visuomeninės paskirties teritorijos	3.2	0.1	57.44	2.45	+54.24	+94.42
5.3.	Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos	27.2	1.5	203.64	8.70	+175.44	+86.64
5.4.	Komercinės ir smulkaus verslo įmonių teritorijos	52.5	3.0	98.26	4.19	+45.76	+46.57
5.5.	Mišri teritorija (pramonė - komercija)	---	---	59.59	2.54	+59.59	+100.00
5.6.	Mišri teritorija (želdynai - komercija)	---	---	7.04	0.30	+7.04	+100.00

1.4 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5	6	7	8
5.7.	Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros teritorijos	0,5	0.01	478.26	20.43	+477.76	+99.90
5.8.	Bendro naudojimo teritorijos (žaliosios jungtys, parkai, skverai, kapinės, kiti želdynai)	32.80	1.89	274.60	11.73	+241.80	+88.05
5.9.	Krašto apsaugos teritorija	19.1	1.1	19,13	0.81	+0.00	+0.00
	Viso:	~1729.85	~37.30	2340.10	100	+610.25	+26.07

Pastabos:

1. Skaičiavimai apytikriai ir preliminarūs.
2. Tikrosios būklės informacija – registrų centro kadastrinių sklypų duomenys.

1.3.5. Naudojamos sąvokos, terminai, apibrėžimai

Antropogeninė struktūra - žmogaus sukurta, dėl žmogaus veiklos atsiradusi ar pasikeitusi miesto aplinkos dalis.

Erdivinė struktūra - trimatė sistema išreikšti kompoziciniai miesto ar rajono (miesto dalies) ypatumai.

Gamtinė struktūra - gamtinių elementų išsidėstymo kompoziciniai ypatumai.

Homogeninis - vienodas, vienalytis, neturintis sandaros skirtumų.

Morfotipas - teritorijos užstatymo tipus arba planavimo principus apibūdinantis terminas (morfologija - mokslas apie organizmų formą ir sandarą). Kvartalų, sklypų užstatymo pobūdis - perimetrinis, posesijinis, laisvas, mišrus ir kt.

Plano struktūra - miestą, jo dalį, kvartalų grupę formuojančio gatvių tinklo kompozicinė sistema (gali būti reguliari, radialinė-žiedinė, linijinė, laisva, mišri ir kt.)

Struktūra - elementų, jų santykių ir sistemos vientisumo vienybė.

Teritorijos naudojimo būdas - reglamentuojamas pagal galiojantį Teritorijų planavimo įstatymą ir detaliųjų planų rengimo taisyklės. Įstatyme nesant mišrios funkcijos sąvokos, leidžiamos kelių teritorijų naudojimo būdų nurodymas vienoje statybinio reglamento galiojimo zonoje (ypač tai pasakytina apie miestų centrines dalis).

Teritorijos naudojimo paskirtis - reglamentuojama pagal Žemės įstatymą, Teritorijų planavimo įstatymą ir detaliųjų planų rengimo taisyklės. Sprendinio pagrindiniame brėžinyje privaloma nurodyti kitos paskirties teritorijos naudojimo būdą.

Urbanistinė struktūra - miesto struktūrinių elementų išsidėstymo ir funkcionavimo visuma.

Urbanizuota miesto teritorija - teritorija, į kurią, be statinių ir jų sklypų, infrastruktūros plotų, įeina vidaus vandenys, prie užstatytų plotų prišlietos ar į juos įsiterpusios įrengtos, intensyviai naudojamos rekreacinės teritorijos.

Žemėnauda - apibrėžiamas sklypas, teritorija su jai būdingu naudojimo pobūdžiu.

2. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA

2.1. Įvadas

Pagrindinis Radviliškio miesto socialinės – ekonominės infrastruktūros vystymo tikslas yra suplanuoti miesto socialinių ir ekonominių veiklų plėtrą ilgalaikiai teigiamai perspektyvai.

Bendrojo plano socialinės – ekonominės dalies koncepcija ir sprendiniai parengti siekiant įgyvendinti šiuos bendrojo plano tikslus:

1. Sudaryti palankias prielaidas miestui plėtotis, gerinti aplinkos kokybę, plėtoti ekonominį ir socialinį potencialą bei gyventojų gyvenimo sąlygas.
2. Sudaryti prielaidas tarpvalstybinių ir šalies programų ir projektų įgyvendinimui, skatinant projektinę veiklą.
3. Sudaryti prielaidas patrauklaus, atviro, tinkamo investuoti, patogaus gyventi miesto įvaizdžio suformavimui.
4. Numatyti priemones investicinės aplinkos pagerinimui: gamybinių pastatų, sklypų, tinkamų įvairiai veiklai pasiūlą, paramos verslui kryptis.
5. Surasti geriausius ekonominių išteklių (geografinės padėties, esamos infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių, pagrindinio kapitalo) panaudojimo ir pritaikymo būdus verslo vystymui, žmonių gyvenimo kokybei gerinti.
6. Pateikti socialinės integracijos, globos ir aplinkos gerinimo priemones nedarbingo amžiaus bei neįgaliems žmonėms.
7. Pasiūlyti Radviliškio miesto konkurencingumo ir patrauklumo didinimo priemones, intensyvinant reklamines priemones, gerinant laisvalaikio praleidimo paslaugų ir nakvynės paslaugų prieinamumą.
8. Plėtoti sveikatos priežiūros paslaugas, imantis veiksmingų programų labiausiai paplitusių ligų profilaktikai ir gydymui.
9. Stiprinti rajono sveikatos priežiūros įstaigų administracines funkcijas, patenkinti didėjantį psichologinių paslaugų poreikį.

Radviliškio miesto socialinės – ekonominės plėtros konkretūs tikslai:

1. Socialinės apsaugos vystymo koncepcijos tikslas - rajono gyventojams garantuoti pagrindines socialines priemones, siekiant užtikrinti gyvenimo kokybę bei įgyvendinti efektyvią socialinės apsaugos, socialinės atskirties mažinimo ir integracijos į darbo rinką politiką rajone.
2. Švietimo vystymo koncepcijos tikslas - sukurti efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį švietimo įstaigų tinklą.

3. Verslo ir investicijų vystymo koncepcijos tikslas - plėtoti bei užtikrinti palankią investicijų ir verslo aplinką Radviliškio mieste.

2.2. Socialinės - ekonominės infrastruktūros sprendiniai

2.2.1. Asmens sveikatos priežiūros infrastruktūros vystymo sprendiniai

Radviliškio miesto savivaldybės sveikatos apsaugos vystymo pagrindas - nuoseklus esamos sveikatos apsaugos sistemos tobulinimas ir įstaigų tinklo plėtimas, siekiant geriausiai išnaudoti kiekvienos įstaigos ir specialisto stipriąsias puses ir panaikinti arba sumažinti silpnybes, grėsmes.

Radviliškio miesto gyventojų apsirūpinimo ligoninėmis, ambulatorijomis ir medicinos punktais lygis 10 000 gyventojų yra žemesnis nei vidutiniškai Lietuvos Respublikoje. 2006 metų duomenis Radviliškio mieste veikė 7 sveikatos priežiūros įstaigos. Radviliškio miestas yra rajono centras, todėl miesto gydymo įstaigose aptarnaujami Radviliškio miesto bei rajono gyventojai. Pagal gydytojų skaičių, tenkantį 10 000 gyventojų, Radviliškio rodiklis beveik tris kartus mažesnis už bendrą šalies vidurkį.

Vienas iš svarbiausių tikslų yra išlaikyti esamus gydytojus ir pritraukti naujus. Šiai problemai spręsti siūloma skatinti sveikatos priežiūros įstaigų kūrimąsi steigiant bendrosios praktikos gydytojų (BPG) kabinetus bei skatinti Šeimos gydytojo institucijos plėtrą. Sveikatos priežiūros įstaigų techninis ir technologinis aprūpinimas neužtikrina aukštos sveikatos priežiūros paslaugų kokybės, todėl technologinių inovacijų diegimas yra būtina sveikatos apsaugos paslaugų tiekimo kokybės ir efektyvumo sąlyga.

Siūloma rajono sveikatos priežiūros įstaigose plėsti psichologinės pagalbos tinklą, steigti profesionalius psichologinės pagalbos kabinetus.

Vadovaujantis sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimo strategija, Radviliškio mieste sveikatos priežiūros sistemos reforma vykdoma trimis pagrindinėmis kryptimis:

- 1) ambulatorinių paslaugų plėtra, pirmenybę teikiant bendrosios praktikos gydytojų, dirbančių pagal nepriklausomų rangovų sutartis su teritorinėmis ligoninių kasomis, veiklai;
- 2) stacionarių paslaugų optimizavimas ir alternatyvių veiklos formų plėtra;
- 3) medicininės slaugos ir ilgalaikio-palaikomojo gydymo paslaugų vystymas, ypatingą dėmesį skiriant vyresnio amžiaus žmonių sveikatos priežiūrai.

Remiantis gyventojų skaičiaus ir amžiaus struktūros pokyčiais, prognozuojama, jog sveikatos priežiūros paslaugų poreikis Radviliškio mieste augs. Įgyvendinant sveikatos sistemos reformą, Radviliškio mieste didinamas paslaugų prieinamumas tiek Radviliškio miesto, tiek

Radviliškio rajono gyventojams, rūpinamasi paslaugų kokybe, stiprinamas profilaktinis darbas, sudaromos galimybės visuomenei daryti įtaką sveikatos politikai.

Siūlomi sprendiniai:

1. Sveikatos priežiūros įstaigų modernizavimas, techninės bazės atnaujinimas.
2. Nuolatinio sveikatos priežiūros specialistų kompetencijos ugdymo programų įgyvendinimas.
3. Stiprinti konsultacinių poliklinikų infrastruktūrą ir skubios pagalbos-priėmimo skyrius bei žmogiškuosius išteklius, optimizuojant stacionarinėje ir ambulatorinėje grandyje dirbančiųjų gydytojų specialistų darbo krūvius.
4. Plėtoti ambulatorinės reabilitacijos, dienos stacionaro ir dienos chirurgijos paslaugas.
5. Stiprinti Radviliškio rajono ligoninės infrastruktūrą, skirtą labiausiai paplitusioms ligoms gydyti.

2.2.2. Socialinių paslaugų infrastruktūros sprendiniai

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane išskiriami šie socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- 1) užtikrinti socialinės apsaugos infrastruktūros tinklo teritorinį bei socialinį prieinamumą;
- 2) organizuoti paslaugų įvairioms žmonių grupėms teikimą jų gyvenamojoje vietovėje;
- 3) plėtoti stacionarių slaugos ir globos įstaigų, teikiančių nuolatinę ir įvairiapusę pagalbą neįgaliems žmonėms, tinklą.

Daugiausiai Radviliškio miesto gyventojų gyvena iš darbo užmokesčio, pašalpų bei pensijų, yra išlaikomi šeimos arba kitų asmenų. Radviliškio mieste mažėja Valstybinio socialinio draudimo pensijų gavėjų skaičius.

Siekiant spręsti socialines problemas ir kurti darbo vietas, būtina pasitelkti nevyriausybinės organizacijas, privatų sektorių ir vietos bendruomenę, kuri kuo intensyviau panaudoti paramos lėšas.

Siūlomi sprendiniai:

1. Būtina identifikuoti ir realiai įvertinti socialinių paslaugų ir paramos poreikį mieste ir sukurti socialinių paslaugų ir socialinės apsaugos strategiją.
2. Skatinti socialinės atskirties mažinimą bei socialinės integracijos didinimą.
3. Socialinės rizikos asmenų (ypatingai neįgaliųjų ir ilgalaikių bedarbių) integracijos į darbo rinką skatinimas, įgyvendinant įvairias socialinės atskirties mažinimo programas.
4. Ugdyti socialinių darbuotojų kompetenciją.

2.2.3. Švietimo ir mokslo infrastruktūros sprendiniai

Mokyklų tinklo pertvarkos bendrojo plano paskirtis, kaip ir numatyta Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų gairėse, sukurti efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį mokyklų tinklą savivaldybėje, pakankamai turėti pradinio, pagrindinio, vidurinio bei neformaliojo švietimo programų teikėjų, sudaryti sąlygas visiems vietos bendruomenės nariams ugdytis bei užtikrinti jų teisę įgyti išsilavinimą pagal nustatytus valstybės išsilavinimo standartus.

Radviliškio miesto švietimo įstaigų tinklas yra gerai išvystytas ir šiuo metu atitinka rajono gyventojų poreikius, tačiau mieste mažėjant mokyklinio amžiaus vaikų skaičiui, turi keistis mokyklų dydis ir jų skaičius. Bendrojo lavinimo mokyklos pertvarkomos pagal savivaldybės sudarytus mokyklų tinklo pertvarkos planus. Bendrojo plano švietimo ir mokslo sprendiniai derinami su Radviliškio rajono savivaldybės mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 m. bendruoju planu. Mokyklų tinklo efektyvumas yra susijęs su mokyklų dydžiais, mokyklų patalpų užpildymu, tuščiomis mokymosi vietomis, klasių komplektų dydžiais, vidutinėmis vieno mokinio ugdymo išlaidomis.

Siūlomi sprendiniai:

1. Bendrojo lavinimo mokyklų tobulinimą vykdyti sustiprinant mokyklų materialinę bazę, palaikant glaudžius ryšius su šalies aukštojo mokslo įstaigomis, užmezgant tarptautinius ryšius.
2. Sudaryti sąlygas nuolatiniam ugdymo specialistų kvalifikacijos kėlimui.
3. Siūloma vystyti psichologinės tarnybos veiklą bei aktyvinti profesinio informavimo taškų veiklą mokyklose ir steigimą rajono švietimo įstaigose.

2.2.4. Kultūros infrastruktūros sprendiniai

Kultūros vystymosi strateginė svarba neatsiejama nuo socialinės bei ekonominės plėtros. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane išskiriami šie kultūros infrastruktūros plėtros ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- 1) muziejų, bibliotekų kompiuterizavimas ir panaudojimas kultūros, švietimo ir informacijos skleidimo funkcijoms;
- 2) teatrų, kino, koncertų ir kultūros namų salių pertvarkymas į universalias sales, pritaikytas įvairiems kultūros poreikiams tenkinti.

Radviliškio mieste kultūros centrų tinklas yra gerai išplėtotas ir prieinamas gyventojams, mieste veikia 10 mėgėjų meno kolektyvų, vyksta kultūrinių renginių. Siūloma išlaikyti esamą kultūros įstaigų tinklą. Radviliškio mieste veikia vienas istorijos muziejus- Daugyvenės kultūros

istorijos muziejus bei du istorijos muziejai įsteigti Radviliškio mokyklose – Lizdeikos vidurinėje mokykloje bei Vaižganto gimnazijoje.

Didelę reikšmę miesto bendruomenės kultūriniam gyvenimui turi viešoji biblioteka. Viešojoje bibliotekoje teikiamos ne tik knygų išdavimo paslaugos, bet ir interneto, kopijavimo, knygišio ir dailininkės darbai. Mieste leidžiami trys laikraščiai ir iliustruotas kultūros bei istorijos žurnalas „Radviliškio kraštas“

Siūlomi sprendiniai:

1. Siūloma pagerinti kultūrinės informacijos prieinamumą – pastatyti informacinių stendų; nuolat atnaujinti internetinį puslapį.
2. Nors bibliotekų tinklas yra gerai išplėtotas, tačiau kuriant informacinę ir kultūriškai išprususią visuomenę, turi būti atnaujinamas bibliotekų fondas, išplėtotos interneto priemonės.

2.2.5. Verslo ir pramonės vystymo sprendiniai

Pramonės sektorius Radviliškio mieste stabiliai auga, tačiau šio sektoriaus augimas yra mažesnis nei Lietuvoje. Darbo užmokestis pramonės sektoriuje Radviliškyje atsilieka nuo vidutinio darbo užmokesčio šioje srityje Lietuvoje.

2007 m. duomenimis Radviliškio mieste buvo užregistruotos 104 įmonės, iš jų didžioji dalis paslaugas teikiančios įmonės.

Statistiniai duomenys rodo, kad Radviliškio mieste, kaip ir visoje Lietuvoje, vyrauja didmeninės ir mažmeninės prekybos, apdirbamosios pramonės, transportavimo srityse dirbančios įmonės. Toks įmonių pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis atitinka bendras šalies verslo vystymosi tendencijas.

Verslo plėtra ir investicijų skatinimas Radviliškyje turėtų remtis tokiais pagrindiniais principais:

1. Sudaryti palankias sąlygas smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai
2. Pritraukti papildomas privačias ir valstybės investicijas prekybos, paslaugų (aptarnavimo, maitinimo ir kt.) tinklo plėtrą.
3. Didinti informacijos sklaidą, investuojant į verslo ir turizmo informacijos centro veiklos plėtrą, duomenų bazių, interneto svetainės atnaujinimą, informacinių leidinių rengimą;
4. Skirti daugiau investicijų Radviliškio miesto informacinių verslo technologijų plėtrai.
5. Skatinti įmonių investicijas į darbuotojų ir vadovų kvalifikacijos kėlimą.
6. Įgyvendinti keletą projektų, orientuotų į laisvų žemės sklypų investuotojams parengimą, plėsti laisvalaikio ir poilsio paslaugų sferą.

SPRENDINIAI

7. Plėsti Viešosios įstaigos Radviliškio turizmo ir verslo informacijos centras informavimo centro veiklą. Plėtros tikslas – teikti verslui ne tik informacinio (konsultacinio) pobūdžio pagalbą, o tiesiogiai prisidėti prie verslo aplinkos gerinimo (patalpų įrengimas ir pritaikymas pradedančiajam verslui).
8. Įgyvendinti verslumo skatinimo techninės pagalbos priemonės: konsultavimo ir mokymo paslaugų subsidijavimas, konferencijos, seminarai, mugės, informacinių duomenų bazių sukūrimas, informaciniai leidiniai, laidų finansavimas ir kt.
9. Skatinti tarptautinį projektinį bendradarbiavimą statybos pramonės ir kituose sektoriuose.
10. Modernizuoti ir pritaikyti smulkaus ir vidutinio verslo esamus gamybinius pastatus ir technologijas. Siekiant ūkio plėtros, stiprinti pramonės produktyvumą bei konkurencingumą.

2.2.6. Turizmo plėtros sprendiniai

Radviliškio miesto savivaldybės turizmo vystymo koncepcijos pagrindas – kultūrinių išteklių pritaikymas turizmo veiklai, siekiant optimaliai išnaudoti gamtinius resursus ir kultūrinį paveldą.

Lyginant su kitais Lietuvos miestais, Radviliškio miesto gamta nėra kuo nors ypatingai išsiskirianti. Turistus į Radviliškio miestą pritraukia Radviliškio rajone esantys kultūrinio istorinio paveldo objektai: Kleboniškių kaimo buties ekspozicija, Burbiškių dvaro ekspozicija, Šeduvos kraštotyros ekspozicijos paminklų tinklas ir t.t. Siekiant krašte skatinti turizmą, būtina organizuoti kokybišką žmonių poilsį, ieškant naujų, efektyvesnių rekreacijos, turizmo ir sporto organizavimo formų, kokybiškiau jas įrengti, ugdyti vietinių gyventojų ir turistų ekologinę kultūrą.

Mieste reikia vystyti ilgalaikio turizmo infrastruktūrą plečiant maitinimo, pramogų ir apgyvendinimo paslaugų įstaigų tinklą tolydžiai su augančia paklausa šioms paslaugoms ir užtikrinant jų kokybę bei įvairovę.

Radviliškis yra tranzito vietovė, o tai didina tikimybę, kad įvairūs paveldo objektai, į jų aplinką investavus ir juos išreklamavus ilgai gali tapti patraukliomis ir masiškai lankomis vietomis.

3. MIESTO GAMTINĖ APLINKA, REKREACIJOS PLĖTOJIMAS

Radviliškio miesto daromam antropogeniniam poveikiui aplinkai kompensuoti ir gerai ekologinei būklei mieste užtikrinti neužtenka mieste esančių želdynų, šią funkciją turi atlikti ir gamtinis karkasas išsidėstęs kaimiškoje teritorijoje. Radviliškio miesto šiaurės rytiniame pakraštyje yra išvesta geoekologinė takoskyra, kuri eina Mūšos – Nevėžio vandenskyra. Ši geoekologinė takoskyra yra viena iš skurdžiausių gamtinio karkaso teritorijų Šiaulių apskrityje, pagal Šiaulių apskrities teritorijos bendrąjį planą mišku apželdinti numatyta dar 10 proc. šios teritorijos.

Radviliškio miesto želdynų sistemos tolesniam racionalaus vystymo užtikrinimui išskiriamos keturios sprendinių grupės, kuriomis siekiama apibrėžti gamtinio karkaso tęstinumą miesto ir kaimo aplinkoje, racionalų želdynų išdėstymą mieste ir urboekologinių funkcijų atlikimą, teisingas ir želdynų priežiūros priemones, kurios leis sumažinti galimų konfliktų skaičių ateityje, numatyti reikalingus želdynų tvarkymo režimus.

1. Siekiant pagausinti kraštovaizdžio natūralumą atkuriančius elementus, formuojant stabilesnę gamtinę karkasą Radviliškio miesto ir užmiesčio teritorijose, yra būtina:

- 1.1. Didinti miškingumą Radviliškio miesto šiaurės rytinėse priegose, kaip numatyta Šiaulių apskrities teritorijos bendrajame plane, nes ši teritorija patenka į gamtiškai skurdžią Mūšos – Nevėžio geoekologinę takoskyrą. Naujai apželdinamus mišku plotus, turi numatyti Radviliškio rajono teritorijos bendrasis planas.
- 1.2. Miškai yra svarbūs Radviliškio miesto ekologiniam stabilumui ir gamtiniam karkasui, todėl reikia gausinti Radviliškio priemiesčio ir miesto miškų plotus ir numatyti jungtis su būsimais Mūšos – Nevėžio geoekologinės takoskyros miškais.
- 1.3. Užtikrinti, kad Radviliškio miesto plėtra neigiamai nepaveiks saugomų gamtinių teritorijų, todėl intensyvi miesto plėtra pietvakarių kryptimi turi būti ribojama.
- 1.4. Išlaikyti miesto teritorijoje santykinai natūralias augimvietes.
- 1.5. Siekiant mažinti paviršinių vandens telkinių teršimą, reikia apželdinti paviršinių vandens telkinių esančių ne miesto želdynų teritorijose pakrantes, nesudaryti sąlygų nevalytoms lietaus ir buitiniams nuotėkoms patekti tiesiai į paviršinius vandenis.

2. Siekiant racionaliai išdėstyti Radviliškio mieste želdynų plotus tam, kad būtų pagerinta miesto ekologinė būklė ir tenkinami miestiečių rekreaciniai interesai artimojoje aplinkoje, būtina:

- 2.1. Nemažinti jau esančių bendrojo naudojimo želdynų plotų.

- 2.2. Didinti miškų ir kitų miesto želdynų plotą, siekiant pagerinti ekologinę miesto būklę bei patenkinti miestiečių rekreacinius poreikius.
- 2.3. Išplėsti Eibariškių parko teritoriją, sutvarkyti ir pritaikyti šį parką bei jame esantį vandens telkinį pilnavertei miestiečių rekreacijai.
- 2.4. Radviliškio miesto teritorijoje įkurti parką prie Gedimino gatvės ir po skverą Povyliaus ir Daujočių gatvėse. Šie skverai turi užtikrinti aplinkinių miesto rajonų gyventojams galimybę ilsėtis artimojoje aplinkoje.

3. Siekiant išvengti galimų teisinių konfliktų ir užtikrinti Radviliškio mieste pilnavertės želdynų sistemos suformavimą ir tolesnę efektyvią priežiūrą, būtina:

- 3.1. Rengti detaliuosius želdynų planus, siekiant užfiksuoti tikslias želdynams skirtų žemės sklypų ribas.
- 3.2. Miesto želdynams parengti želdyno kūrimo ir tvarkymo projektus. Eibariškių parko teritorijai želdyno kūrimo ir tvarkymo projektas turi būti parengtas prioriteto tvarka.
- 3.3. Sukurti želdynų ir želdinių stebėsenos (monitoringo) sistemą, pagal kurią būtų periodiškai inventorizuojami želdynai ir želdiniai, stebima jų kokybė bei būklė.
- 3.4. Rengiant Radviliškio miesto rajonų detaliuosius planus numatyti apželdinimą planuojamoje teritorijoje, ypač gatvių želdinius.
- 3.5. Kelti želdynus prižiūrinčių darbuotojų kvalifikaciją tam skirtais mokymais.

4. Želdynams taikomi tvarkymo režimai:

- 4.1. Radviliškio miesto želdynams yra išskiriami trys tvarkymo režimai: palaikomasis (1), plėtojamasis (2) ir pertvarkomasis (3).
- 4.2. Palaikomojo tvarkymo režimo teritorijose siekiama išlaikyti esamas želdynų funkcijas ir struktūras, užtikrinti jų tvarkymą ir nekeisti nusistovėjusių struktūrų ir naudojimo pobūdžio.
- 4.3. Plėtojamajo tvarkymo režimo teritorijose siekiama išplėtoti esamas želdynų funkcijas, pritaikant papildomą apželdinimą ir (arba) infrastruktūros įrengimą.
- 4.4. Pertvarkomojo tvarkymo režimo teritorijose siekiama sukurti naujus želdynus arba pakeisti esamų želdynų funkcijas.
- 4.5. Radviliškio mieste yra keturi palaikomojo tvarkymo režimo teritorijų tipai 1a, 1b, 1c, 1d:

- 1a palaikomojo tvarkymo režimo teritorijoms priskirti miškai (miesto miškai arba miško parkai), esantys Radviliškio mieste arba priemiestyje, kurių teritorijose neplanuojami jokie pakeitimai. Šių miškų pagrindinės funkcijos yra ekologinės būklės mieste gerinimas ir neintensyvi miestiečių rekreacija.
  - 1b palaikomojo tvarkymo režimo teritorijoms priskirti centrinės reikšmės miesto parkas bei skverai, kurių pagrindinė funkcija yra rekreacinė. Šiose teritorijose pakeitimai nėra planuojami.
  - 1c palaikomojo tvarkymo režimo teritorijoms yra priskirtos miesto kapinės, jose turi būti palaikoma kapinėms būdinga ramybė bei savitas želdinimo būdas.
  - 1d palaikomojo tvarkymo režimo teritorijose, siekiant išlaikyti biologinę įvairovę mieste, turi būti paliekami krūmynai, pievos bei laukymės. Šias teritorijas yra svarbu išlaikyti neužstatytas kaip rezervinius plotus, kuriuose ateityje bus galima įrengti naujus želdynus.
- 4.6. Radviliškio mieste yra trys plėtojamojo tvarkymo režimo teritorijų tipai 2a, 2b, 2c:
- 2a plėtojamojo tvarkymo režimo tipui priskirta dabartinė Eibariškių parko teritorija, joje būtinas papildomas intensyvus apželdinimas ir rekreacinės infrastruktūros sukūrimas, pritaikant parką miestiečių poilsiui.
  - 2b plėtojamojo tvarkymo režimo tipui priskirtoje miško teritorijoje turi būti plėtojama rekreacinė infrastruktūra bei įrengta aktyviam poilsiui pritaikyta takų sistema.
  - 2c plėtojamojo tvarkymo režimo tipui priskiriamos teritorijos, kuriose esami atskiri miško fragmentai bus jungiami į miško masyvą, kurio pagrindinė funkcija mieste užtikrinti ekologinį stabilumą.
- 4.7. Radviliškio mieste yra šeši pertvarkomojo tvarkymo režimo teritorijų tipai 3a, 3b, 3c, 3d, 3e, 3f:
- 3a pertvarkomojo tvarkymo režimo tipui priskirta būsima Eibariškių parko teritorija. Pagrindinė teritorijos funkcija turi būti rekreacinė, todėl ši teritorija iš krūmynų ir kitų naudmenų turi būti paversta į pilnai sutvarkytą miesto centrinės reikšmės želdyną, su sutvarkytais bei prižiūrimais želdynais ir poilsiui pritaikyta infrastruktūra. Šiam tipui taip pat priskiriamos teritorijos, kuriose planuojama įrengti naują miesto parką (prie Gedimino gatvės) ir du skverus (prie Povyliaus ir Daujočių gatvių). Naujai planuojami želdynai sukurs galimybę aplinkiniams gyventojams naudotis arti esančiais sutvarkytais želdynais.

SPRENDINIAI

- 3b pertvarkomojo tvarkymo režimo teritorijose vietoj esančių pievų arba dirbamų laukų turi būti įveistas miškas. Pagrindinė šių miškų funkcija yra ekologinė apsauga nuo taršos ir triukšmo, jais siekiama miesto želdynus sujungti į vieną sistemą, kuri per miesto pakraščiuose esančius miškus bus sujungta su Radviliškio rajono gamtinio karkaso sistema.
- 3c pertvarkomojo tvarkymo režimo teritorijose vietoj esančių pievų turi būti įveistas miškas paliekant automobilių parkavimo aikšteles, kurios bus naudojamos vykstant renginiams Antaniškių parke.
- 3d pertvarkomojo tvarkymo režimo teritorijose yra numatytos kapinių plėtos arba naujų kapinių teritorijos.
- 3e pertvarkomojo tvarkymo režimo tipui priskiriamos teritorijos skirtos žaliosioms juostoms, kurios turi būti apželdintos miškų juostomis ir atlikti migracinių koridorių vaidmenį, sujungdamos miesto želdynus tarpusavyje. Tuo siekiama užtikrinti želdynų sistemos vientisumo ir didesnio ekologinio atsparumo neigiamam antropogeniniam poveikiui.
- 3f pertvarkomojo tvarkymo režimo tipui priskirtoje teritorijoje turi būti įveistas dendroparkas (medelynas).

Radviliškio miesto želdynų sistemos vystymo sprendiniai parodyti 3.1 pav.

4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SPRENDINIAI

4.1. Sąryšis su kitais kultūros paveldo apsaugos ir teritorijų planavimo dokumentais

Radviliškio miesto bendrojo plano kultūros paveldo dalis nustato kultūros vertybių, esančių Radviliškio miesto teritorijoje, apsaugos principus ir prioritetus bei priemones, užtikrinančias kultūros paveldo objektų išsaugojimą ir atitinkančias nustatytą miestų ir miestelių teritorijų bendrųjų planų sprendinių konkretizavimo stadijos brėžinių mastelį (Žin., 2004, Nr. 83-3029; 2007, Nr. 62-2384).

Kultūros paveldo dalies sprendiniai atitinka Lietuvos nacionalinės darnaus vystymosi strategijos įtvirtintą kultūros paveldo apsaugos (str. 23.11; Žin., 2003, Nr. 89-2039) nuostatą, teigiančią, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų, ir darnios plėtros koncepciją, kuri siekia vertingiausių objektų išsaugojimo skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms. Pateikiami Radviliškio miesto bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos dalies sprendiniai atitinka Lietuvos teritorijos bendrojo plano (Žin., 2002, Nr. 110-48522006, 2006, Nr. 111-4198) sprendinius, kultūros paveldo išsaugojimą ir naudojimą traktuojančius kaip paskatą vietovės ekonominei plėtrai (1 str., 3 sk.). Taip pat jie atitinka reikalavimus, nustatytus kitais Lietuvos ratifikuotais tarptautiniais ir kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais nacionaliniais teisės aktais: Europos kraštovaizdžio konvencija (Žin., 2002, Nr. 104-4621), Europos architektūros paveldo apsaugos konvencija (Žin., 1999, Nr. 100-2896), Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu (Žin., 2004, Nr. 153-5571).

Radviliškio miesto bendrojo plano kultūros paveldo dalis parengta atsižvelgiant į Šiaulių apskrities bendrojo (generalinio) plano kultūros paveldo teritorijų vystymo ir apsaugos sprendinius (Šiaulių regiono plėtros tarybos sprendimas Nr. R-3, 2007 06 07), apibendrinus iki šiol atliktus Radviliškio miesto kultūros paveldo objektų istorinius, archeologinius, architektūrinius tyrimus ir atlikus šių objektų dabartinės būklės bei kultūrinio pažintinio potencialo vertinimą.

4.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų reikšmė

Šiaulių apskrities bendrojo (generalinio) plano, 2007 m., kultūros paveldo dalyje Radviliškio miestas skiriamas vienam iš šešių Radviliškio rajone nustatytų kultūros vertybių

sankaupos (koncentracijos arba santalkos) teritorinių arealų. Šiaulių apskrities plano kultūros paveldo teritorijų vystymo ir apsaugos sprendiniuose nustatyta, kad Radviliškio miestas patenka į apskrities kultūros paveldo vertybių erdvinį karkasą (apskrities kultūros paveldo stuburo rytų-vakarų diametru). Radviliškio arealas Šiaulių apskrities kontekste yra įvertintas kaip pasižymintis mažu rekreaciniu potencialu (sk. 5.2.2.7, Šiaulių apskrities bendrasis (generalinis) planas. Sprendinių konkretizavimas, vertinimas).

Atlikus Radviliškio miesto kultūros paveldo vertinimą regiono kontekste, laikoma, kad miesto skyrimas Šiaulių apskrities kultūros paveldo vertybių erdviniam karkasui yra pagrįstas. Radviliškio miesto kultūrinis pažintinis potencialas yra ypač ryškus architektūrinės ir istorinės memorialinės vertės aspektais. Šį potencialą lemia kultūros paveldo objektų savitumas, gana gera fizinė būklė, svarbus jų vaidmuo miesto erdvinėje ir funkcinėje struktūroje, geras pasiekiamumas. Kultūros paveldo objektų reikšmę didina labai palanki Radviliškio miesto lokalizacija pagrindinių nacionalinio ir regioninio lygmens kelių atžvilgiu: miestą kerta magistralinis kelias bei vienos svarbiausių Lietuvos tranzitinių geležinkelių atšakos Šiauliai-Panevėžys, Šiauliai-Kaunas, Šiauliai-Pagėgiai, (nacionaliniai maršrutai Vilniaus-Klaipėda, Šiauliai-Kaunas ir tarptautinis maršrutas Daugpilis-Šiauliai).

Urbanistinių dominančių vaidmuo tenka Švč. Mergelės Marijos bažnyčios varpinei, Geležinkelio stoties pastatų kompleksui bei Radviliškio vėjo malūno pastatui (J. Basanavičiaus g.). Ypač reikšmingas erdvinis kompozicinis vaidmuo miesto struktūroje tenka 1984 m. atstatytam varpinės pastatui. Jo svarbą sustiprino 1989 m. sukurtas paminklas Sibiro kankiniams. Miesto kultūrinio tapatumo atžvilgiu išskirtinai svarbus yra Stoties pastatų kompleksas. Kraštovaizdine ir architektūrine verte išsiskiriančių miesto dominančių yra Vėjo malūno (J. Basanavičiaus g.) pastatas, tačiau jo dabartinė būklė ir naudojimas neatitinka jo kultūrinio pažintinio potencialo. Istorinės vertės aspektu išskirtinė svarba tenka Lietuvos karių, Lietuvos partizanų ir buvusios gausios Radviliškio žydų bendruomenės senųjų kapinių bei genocido vietoms.

4.3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos ir naudojimo prioritetai.

Planuojant Radviliškio miesto nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybą ir naudojimą prioritetas teiktinas visų kultūros paveldo objektų integracijai į miesto gyvenimą. Siekiama vertingiausių objektų išsaugojimo, skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms. Architektūros paveldo objektus siūloma prioritetiniai naudoti visuomeninei: bažnyčios, kultūros, turizmo, mokymo, paskirčiai. Švč. Mergelės Marijos bažnyčios varpinė ir Geležinkelio stoties

pastatų kompleksas saugomas viešajam pažinimui ir naudojimui. Visos į Kultūros vertybių registrą įrašytos laidojimo vietos saugomos viešajam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai.

Kultūros paveldo vertybių apsauga ir naudojimas vykdomi pagal specialiuosius teritorijų planavimo dokumentus, strateginius planus, tikslines programas ir tvarkomuosius paveldosaugos darbų projektus. Jei objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, apsaugos zonos nėra nustatytos, joms taikomi LR Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin. 2004, Nr. 153-5571) 9 str. 5 p. reikalavimai. Visų objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi LR vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p. reikalavimai (Žin., 1992 08 10, Nr. 22-652).

Saugomų objektų kultūrinės vertės išsaugojimo nuostatos konkretizuojamos individualiais apsaugos reglamentais (tipiniais reglamentais, jei individualūs reglamentai neparengti). Individualūs apsaugos reglamentai sudaromi ir išduodami jų valdytojams per 20 darbo dienų nuo valdytojų raštiškų prašymų gavimo dienos Kultūros paveldo departamente (jo teritoriniame padalinyje) ar Savivaldybės paveldosaugos padalinyje (LR Kultūros ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. IV-154 Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo objekto pavyzdinio apsaugos reglamento patvirtinimo).

Kultūros paveldo objektų aplinkoje, kurių teritorija ir apsaugos zona nenustatytos, apriboti ar uždrausti darbus galima iki 250 metrų atstumu nuo objekto. Jeigu dėl nepalankių klimato sąlygų trūkstami tyrimai neatliekami, terminas gali būti pratęstas iki 8 mėnesių (12 str. 5 p., LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas; Žin., 2004, Nr.153-5571). Per šį terminą šio įstatymo nustatyta tvarka turi būti atlikti trūkstami tyrimai, parengtas ir suderintas teritorijos ir apsaugos zonos ribų projektas, reikalui esant, statinys užkonservuotas ir atlikti kiti kultūros paveldo objekto skelbimo saugomu procedūros veiksmai.

Skelbiamų saugomais kultūros paveldo objektų ir steigiamų saugomomis vietovių teritorijų, apsaugos zonų riboms nustatyti ar pakeisti rengiami apsaugos specialieji planai. Teritorijos specialųjį apsaugos planą tikslinga parengti Radviliškio miesto istorinio centro riboms ir tvarkybos bei naudojimo reikalavimams nustatyti, prieš tai atlikus reikalingus tyrimus ir nustačius jo vertingąsias savybes.

Rengiant Radviliškio miesto teritorijų, kuriose yra kultūros paveldo objektai, specialiuosius arba detaliuosius planus, laikoma tikslinga laikytis šių kultūrinės vertės apsaugos principų:

- 1) kultūros paveldo objektų aplinkoje siekti sumažinti jų reikšmę menkinančių naujų vizualinių poveikių, išsaugoti geras kultūros paveldo objektų apžvalgos sąlygas;
- 2) pirmaeiliai planuoti miesto viešųjų erdvių šalia kultūros paveldo objektų tvarkybą;

- 3) išsaugoti dominuojantį Švč. Mergelės Marijos bažnyčios varpinės miesto centre vaidmenį, nustatant jos apsaugos (buferinę) zoną ir statybos šioje zonoje reglamentą;
- 4) vėjo malūno J. Basanavičiaus g., rašytojo Jono Marcinkevičiaus tėviškės namo Laisvės al., Evangelikų-liuteronų pastatų komplekso S. Dariaus ir S. Girėno g. pastatams, kurie iki šiol tebėra vietinės reikšmės istorijos paminklų (senajame) ir laikinos apsaugos objektų sąrašuose, tvarkybos reikalavimams nustatyti atlikti papildomus kultūrinės vertės tyrimus.

Į Kultūros vertybių registrą įrašytos ir siūlomos įrašyti Radviliškio miesto kapinės tvarkomos pagal Kapinių tvarkymo taisyklės (Žin., 2006, Nr.22-695). Remiantis LR Nekilnojamojų kultūros paveldo apsaugos įstatymu Senosios miesto kapinės ir žydų kapinės tvarkytinos išryškinant jų istorinę memorialinę vertę, etnokonfesinį savitumą ir aplinkos autentiškumą. Radviliškio vėjo malūnas ir jo aplinka tvarkytini išryškinant statinio istorinę vertę, konstrukcijų ir medžiaginių autentiškumą, pritaikant objektą lankymui.

Nustačius, kad Radviliškio mieste yra daugiau objektų, svarbių Radviliškio miesto kultūros paveldo savitumo aspektu, savivaldybė turi priimti sprendimą inicijuoti jų skelbimą saugomais. Priėmus šį sprendimą gali iki 6 mėnesių būti apriboti ar uždrausti darbai, kurie pačiame objekte, jo teritorijoje ar apsaugos zonoje galėtų pažeisti vertingąsias savybes.

Nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimo priemonės turi apimti ir vietos bendruomenės rėmimo būdus. Tikslinga numatyti ir įgyvendinti socialinės plėtros priemonės, skirtas Radviliškio miesto bendruomenei įtraukti į teritorijų planavimo ir kultūros paveldo saugojimą. Tikslinga parengti ir įteikti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų savininkams ir naudotojams šių objektų vertės išsaugojimo ir naudojimo rekomendacijas.

Būtina skirti žymiai daugiau lėšų visų kultūros paveldo objektų tvarkybai ir tinkamai priežiūrai. Turi būti parengtas ir įdiegtas privačių lėšų, panaudotų visuomenei prieinamų registruotų kultūros paveldo objektų tvarkybai, kompensavimo mechanizmas. Tikslinga parengti paramos kultūros paveldo objektų išsaugojimo darbams atlikti taisyklės ir priemonių planą.

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringas) turi būti vykdoma pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisyklės (Žin., 2005, Nr.86-3242). Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turi būti teikiami už kultūros paveldo apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

Pateikiami kultūros paveldo objektų sąrašai nėra baigtiniai. Pagal Radviliškio miesto bendrojo plano nuostatas rengiant kitus teritorijų planavimo dokumentus reikalinga naudotis atnaujintais LR Kultūros paveldo objektų sąrašais.

4.4. Radviliškio miesto nekilnojamojo kultūros paveldo objektai

4.4.1. Statinių kompleksai

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas	Situacija
1	G540 K	Geležinkelio stoties statinių kompleksas	Radviliškio	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Laisvės al./Daukanto	Miesto p.v. dalis, Radviliškio geležinkelio mazgas, abipus Šiaulių-Panevėžio glžk.
	G540 K 1	Geležinkelio stotis	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Laisvės al. 15	Miesto p.v. dalis, kair. Šiaulių-Panevėžio glž. pusėje.
	G540 K 2	Ūkinis pastatas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Laisvės al. 15	
	G540 K 3	Lokomotyvų depas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Laisvės al. 17	
	G540 K 4	Vandentiekio bokštas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis S. Daukanto	
2	LA413/1918, IP1922	Evangelikų-liuteronų pastatų kompleksas	-	Šiaulių aps., Radviliškio r. Radviliškis Dariaus ir Girėno 58, 58a	

4.4.2. Statiniai

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas	Situacija
1S	AtV571	Varpinė	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Maironio 10	-
2S	I V502	Malūnas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Basanavičiaus	miesto laukai
3S	I V505	Namas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Laisvės al. 2	-

4.4.3. Laidojimo vietos

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas	Situacija
1	2	3	4	5	6
1L	I V501	Kapinės	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis	-
2L	IV506	Kapas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis	senosios kapinės
3L	L1599	Lietuvos karių kapas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Maironio	Kapinių p.r. dalis, 26 m į š. ir 15 m į v. nuo kapinių tvoros.
4L	IP2337, LA413/1917	Lietuvos partizanų kapas ir paminklas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis	naujosios kapinės
5L	L54	Žydų senosios kapinės	Radviliškio m.	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis S. Dariaus ir S. Girėno	Į p. nuo S. Dariaus ir S. Girėno g.
6L	L1600	Lietuvos kario kapas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Maironio	Kapinių p.r. dalis, 4 m į š.v. nuo kapinių tvoros.
7L	L1601	Kapas	J. Čapo	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Maironio	Kapinių š. dalis, 48 m į p. ir 37 m į r. nuo kapinių tvoros.
8L	L1602	Kapai	G. Sakalausko ir J. Jaramino	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Maironio	Kapinių š.r. dalis, į p.v. nuo centr. kapinių vartų.
9L	L1603	Kapas	J. Matuko	Šiaulių aps., Radviliškio sav.,	Kapinių r. dalis, 6 m į p.v.

SPRENDINIAI

				Radviliškis Maironio	nuo kapinių tvoros.
10L	L1604	Kapas	S. Paulausko ir G. Remeikos	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Maironio	Kapinių r. dalis, 14 m į p.v. nuo kapinių tvoros.
11L	L1605	Kapai	Černiausko ir Šulskio	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Maironio	Kapinių r. dalis, 15 m į p.v. nuo kapinių tvoros.
12L	L1606	Kapas	A. Bendoriaus	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Maironio	Kapinių r. dalis, 9 m į p.v. nuo kapinių tvoros.
13L	IV501	Kapinės	-	Šiaulių aps., Radviliškio r. Radviliškis	-
14L	IV507	Kapas	-	Šiaulių aps., Radviliškio r. Radviliškis	-

4.4.4. Įvykių vietos

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas	Situacija
1I	I271	Žudynių vieta ir kapas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis Dariaus ir Girėno	Miesto š. dalis, 0,3 km į š.r. nuo Dariaus ir Girėno g.

4.4.5. Monumentai

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas	Situacija
1D	I V506	Paminklas	-	Šiaulių aps., Radviliškio sav., Radviliškis	senosios kapinės
2D	IV506	Paminklas	-	Šiaulių aps., Radviliškio r. Radviliškis	-

5. MIESTO SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMAS

Radviliškio miestas yra patogioje geografinėje padėtyje – šiaurinėje Lietuvos teritorijos dalyje. Perspektyvoje pagrindiniai Radviliškio miesto išorės transportiniai ryšiai išliks su Panevėžiu, Šiauliais ir kitais miestais, esančiais magistraliniame kelyje A-9 (Panevėžys-Šiauliai).

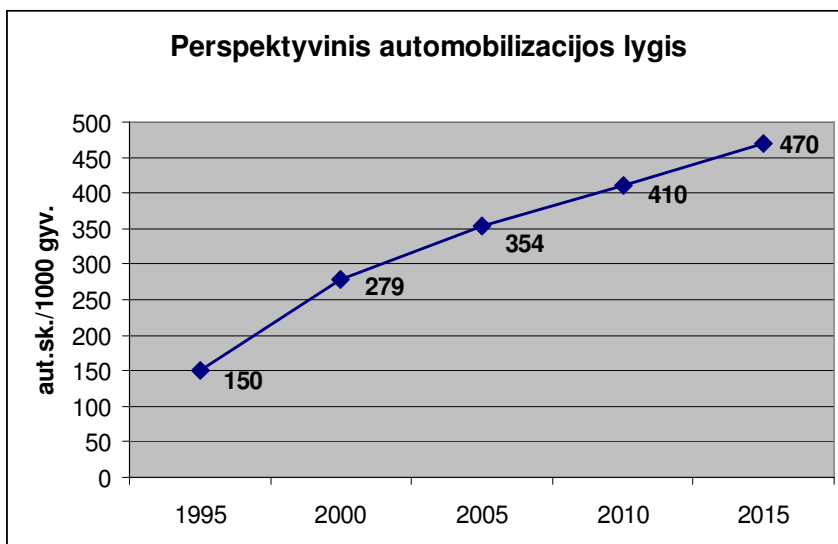
Radviliškio miesto susisiekimo infrastruktūros vystymas turi užtikrinti patogų ir greitą keleivių ir krovinių vežimą įvairiomis transporto rūšimis mieste bei gerus transportinius ryšius su visos Lietuvos susisiekimo tinklu. Pagrindinį dėmesį reikia skirti tranzitinių krovinių srautų eliminavimui iš miesto teritorijos, geram gyventojų transportiniam aptarnavimui, turizmo bei pramonės industrijos aptarnavimui. Miesto susisiekimo sistema turi dirbti su minimaliu neigiamu poveikiu aplinkai.

Per Radviliškio miesto teritoriją praeinantis magistralinis kelias A-9 Panevėžys-Šiauliai užtikrina tranzitinius krovinių ir keleivių vežimus bei gerą jų pasiskirstymą visame rajone ir apskrityje. Šiandien šio magistralinio kelio reikšmė miesto susisiekimo sistemai turi neigiamą įtaką, kadangi jis praeina per miesto teritoriją ir projektuojamas aplinkkelis apie Radviliškio miestą padės išspręsti tranzitinio transporto eliminavimo problemas.

Geležinkelio linija Šiauliai–Klaipėda, kartu su magistraliniu keliu A-9 Panevėžys-Šiauliai sudaro reikšmingą šalies transporto koridorių praeinantį per Radviliškio miestą. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatyta modernizuoti šią geležinkelio liniją. Susisiekimo sistemos vystymas sąlygos didesnes galimybes Radviliškio miesto ekonominei plėtrai.

Radviliškio miesto susisiekimo sistema yra integruojama į visos Lietuvos susisiekimo sistemą ir per ją į Europos Sąjungos transporto tinklą.

Vienas iš pagrindinių veiksnių, lemiančių Radviliškio miesto susisiekimo sistemos darbą yra automobilizacijos lygis, kuris įtakoja gyventojų kelionės būdo pasirinkimą ir būtiną infrastruktūros plėtrą. Mieste automobilizacijos lygis 2015 m. turėtų pasiekti 470 automobilių 1000 gyventojų (5.1 pav.).

5.1 pav. Perspektyvinis automobilizacijos lygis Radviliškio mieste

Ateityje Radviliškio miesto gatvių tinklas ir geležinkelių stotis turi būti modernizuojami, geriau pritaikant vietiniams ir tarptautiniams vežimams.

Pirmaeilis uždavinys yra sutvarkyti Radviliškio miesto pagrindines gatves, įrengiant šaligatvius, sutvarkant važiuojamąsias gatvių dalis, sudaryti palankesnes susisiekimo sąlygas gyventojus aptarnauti viešuoju transportu, palengvinti moksleivių keliones į mokyklas. Dviračių takų plėtra miesto teritorijoje, techninių eismo reguliavimo priemonių panaudojimas minimizuos neigiamą transporto poveikį Radviliškio miesto aplinkai ir gyventojams.

Didinant viešojo transporto vaidmenį Radviliškio miesto susisiekimo sistemoje ir suteikiant prioritetą šiai transporto rūšiai reikia racionalizuoti ir plėsti dabar eksploatuojamą vienintelį autobusų maršrutą Linkaičiai-Kutiškiai-Vaižganto g..

Radviliškio miesto susisiekimo sistemos ir transporto infrastruktūros plėtros pagrindiniai uždaviniai:

1. Miesto gatvių ir dviračių takų tinklo tobulinimas ir vystymas.
2. Eismo sąlygų gerinimas miesto centre.
3. Automobilių stovėjimo aikštelių įrengimas miesto centre.
4. Viešojo transporto maršrutų didinimas.
5. Eismo įvykių skaičiaus mažinimas techninėmis priemonėmis.
6. Eismo reguliavimo ir valdymo priemonių įdiegimas.

Vystant subalansuotą transporto sistemą, Radviliškyje reikia maksimaliai išnaudoti turimą transporto infrastruktūrą, mažinant neigiamą poveikį aplinkai ir didinant vežimų greitį, operatyvumą bei gerinant kitus transporto kokybinius rodiklius.

Reikalinga tobulinti Radviliškio miesto susisiekimo infrastruktūrą, eliminuojant tranzitinį transportą iš miesto teritorijos, vystant traukos objektus atitinkantį transportinį aptarnavimą, plėtojant biotransporto infrastruktūrą. Mažinant neigiamą transporto poveikį, gatvių apkrovimą, transporto taršą bei avaringumą Radviliškyje tikslinga įrengti miesto aplinkkelį, kuris praeitų miesto šiaurinėje dalyje.

Radviliškio transporto esamos infrastruktūros tobulinimas ir naujos infrastruktūros kūrimas yra vienas iš pagrindų miesto ekonomikos ilgalaikiam augimui, kuris leistų pasinaudoti palankia miesto geografine padėtimi.

Radviliškio bevariklio transporto trasos turi sujungti gyvenamąsias vietas ir darbo vietas, priemiestį su miesto transporto sistema.

Perspektyvoje labai svarbu pagerinti Radviliškio transporto infrastruktūros būklę, padidinti gatvių tinklo laidumą, pritaikyti ją augančiam automobilių eismui bei miesto gyventojų poreikiams. Šių sprendinių įgyvendinimui reikalinga atlikti:

- 1) Žalgirio gatvės rekonstrukciją (planuojama C1 kategorija) – pratęsiant iki miesto ribos;
- 2) Sodų gatvės rekonstrukciją (planuojama C1 kategorija) ir pratęsiant iki Gedimino gatvės;
- 3) įrengti tunelį pėstiesiems po geležinkelio ties Gedimino gatve;
- 4) numatyti naujus D kategorijos gatvės planuojamos plėtos teritorijų susisiekimui;
- 5) išsaugoti istoriškai susiklosčiusį gatvių tinklą ir pagerinti miesto gatvių parametrus;
- 6) pagerinti aplinkinių teritorijų susisiekimą su miesto centru;
- 7) sumažinti transporto gaisris Radviliškio pagrindinėse gatvėse ir sankryžose;
- 8) plėsti automobilių stovėjimo aikšteles prie daugiabučių gyvenamųjų namų;
- 9) pagerinti pėsčiųjų ir dviratininkų eismo sąlygas mieste ir saugumą, įrengiant dviračių takus;
- 10) mažinti transportinį triukšmą ir aplinkos taršą.

Tikslinga racionaliai tobulinti ir plėsti Radviliškio miesto gatvių tinklą, kuris praleistų perspektyvinius transporto srautus. Svarbu pagrindinėms gatvėms suteikti atitinkamus kategorijas ir iki jų lygio rekonstruoti gatvių techninius parametrus.

Siūlomos gatvių kategorijos

B2:

Šiaulių g., Gedimino g., Vytauto g., A. Povyliaus g.

C1:

Maironio g., S. Dariaus ir S. Girėno g., Vaižganto g., M. Mažvydo g.

C2:

Radvilų g., Žironų g., Eglių g.

Radviliškio miesto susisiekimo sistemos plėtros sprendinių prioritetai numatomi atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos bendrojo plano sprendinius, Ilgalaikės Lietuvos transporto sistemos plėtros strategijos prioritetus, Šiaulių apskrities Bendrojo plano sprendiniais, atsižvelgiant į infrastruktūros vystymą skatinančių veiksnių tendencijas bei prognozes.

Geležinkeliai

Į Radviliškio miesto susisiekimo sistemą įeina ir geležinkelis. Nuo 1871 metų, kaip prasidėjo reguliarus traukinių eismas Kaišiadorių – Liepojos geležinkeliu, šis geležinkelis visą laiką turėjo didelę reikšmę Radviliškio miesto raidai. Radviliškyje dabar esantys trys geležinkelio objektai: vagonų depas, lokomotyvų depas ir geležinkelio stotis yra labai svarbūs transporto infrastruktūros objektai.

Per Radviliškio miestą eina IX geležinkelių koridoriaus atšaka IX B – ruožas nuo Šumsko per Vilnių, Kaišiadoris, Šiaulius, Telšius į Klaipėdą, kurio bendras ilgis 412,4 km. Kadangi per Radviliškio geležinkelio stotį pervežama daug krovinių, todėl yra būtina didinti traukinių eismo laidumą, saugumą, mažinti eismo valdymo išlaidas. Pagal Europos Sąjungos reikalavimus turi būti nutiestas antrasis bėgių kelias Radviliškio – Klaipėdos linijoje. Ateityje Radviliškio geležinkelio stotyje krovinių turi daugėti, o taip pat plečiamas keleivinių traukinių eismas.

Pagal Lietuvos transporto sistemos ilgalaikę iki 2025 metų plėtros strategijoje yra numatoma geležinkelių transporto koridorių bei su jais susijusių geležinkelių stočių modernizavimas bei rekonstravimas. Per Radviliškio miestą einančio Kaišiadorys – Šiauliai ruožo geležinkelių infrastruktūros plėtros sprendimai, jų modernizavimo ir plėtros priemonės yra šios:

1. atkarpos rekonstrukcija ir modernizavimas pagal AGC reikalavimus 120 – 160 km/h greičiui, įskaitant antrųjų kelių statybą ir signalizacijos sistemos modernizavimą (2010 – 2015 m. ir po 2015 metų).

2. geležinkelio ruožo Kaišiadorys – Šiauliai, einančio ir per Radviliškį, linijos elektrifikavimas po 2015 metų.
3. Dviejų lygių pervažų statyba ruože Linkaičiai – Radviliškis po 2015 metų.

6. RADVILIŠKIO MIESTO INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

6.1. Įvadas

Radviliškio miesto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai parengti remiantis šio bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros esamosios būklės analizės ir koncepcijos išvadomis ir suderinti su šiais aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginiais dokumentais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (Žin., 2002, Nr.110-4852);
- Šiaulių apskrities teritorijos bendruoju planu;
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Valstybine aplinkos apsaugos strategija (Žin., 1996, Nr. 103-2347);
- Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029);
- Nacionaline energetikos strategija (Žin., 2007, Nr. 11-430);
- Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Žin., 2005, Nr. 8-245);
- Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo planu (Žin., 2002, Nr. 40-1499);
- Lietuvos Respublikos sveikatos programa (Žin., 1998, Nr. 6-1842);
- Lietuvos nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros strategija (Žin., 2001, Nr. 66-2148);
- Radviliškio rajono strateginiu plėtros planu 2004-2010 metams;
- Šiaulių regiono plėtros planu 2007 - 2013 metams.

Radviliškio miesto teritorijai siūloma teritoriškai prioritetizuotos inžinerinės infrastruktūros plėtra, alternatyva šiam variantui būtų teritoriškai neprioritetizuota infrastruktūros plėtra.

Radviliškio miesto bendrojo plano koncepcijos stadijoje buvo įvertinti mieste esančių centralizuotų sistemų pajėgumai, prie sistemų prijungtų vartotojų esami poreikiai ir nustatytas centralizuotų sistemų turimas rezervas – kiek naujų vartotojų būtų galima prijungti prie šių sistemų, nediegiant naujų pajėgumų. Nustatyta, kad esamos centralizuotos sistemos turi perteklinių pajėgumų, kurie gali būti panaudoti naujiems vartotojams prijungti.

Bendrojo plano sprendiniai neturėtų riboti inžinerinės infrastruktūros plėtros – esant pagrįstam poreikiui (pvz., siekiant gerinti inžinerinių paslaugų kokybę, didinti rajono konkurencingumą, mažinti neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai), mieste gali būti įrengiami ir objektai, nepažymėti bendrojo plano sprendinių brėžinyje. Visų planuojamų objektų

teritorijos turėtų būti tikslinamos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.

Naujai urbanizuojamų teritorijų inžineriniam aprūpinimui numatomi plėsti inžineriniai tinklai. Remiantis Teritorijų planavimo įstatymo 24 straipsnio 3 punkto nuostata, kad „inžineriškai neparengtose teritorijose, kuriose numatoma statyti komunalinius inžinerinius tinklus, detalieji planai pastatų ir statinių statybai rengiami tais atvejais, jeigu jų planavimo tikslams įgyvendinti yra parengti būtinos inžinerinės infrastruktūros plėtros planai“, naujai planuojamos užstatyti teritorijoms turi būti parengti specialieji inžinerinės infrastruktūros plėtros planai: vandentiekio, nuotekų surinkimo, elektros tiekimo, gamtinių dujų tiekimo, šilumos tiekimo ir kitų tinklų.

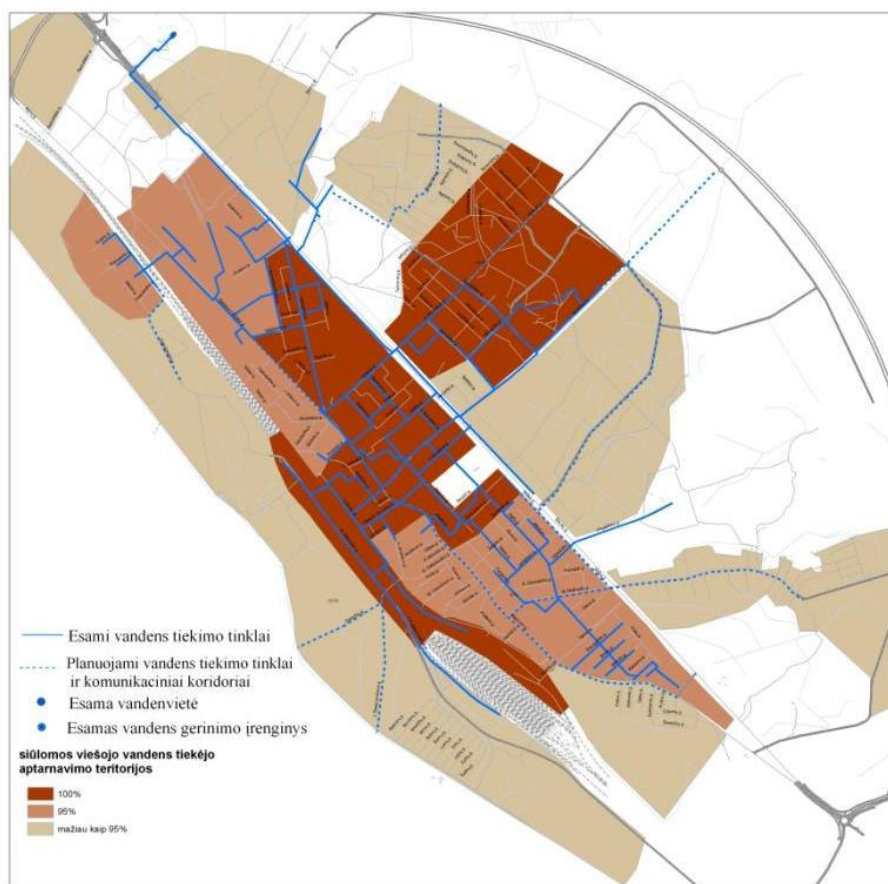
Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo sprendinių brėžinyje pažymėti pagrindiniai komunikaciniai koridoriai, skirti magistraliniams inžineriniams tinklams. Šių komunikacinių koridorių plotis ir komunikacinių koridorių, skirtų kvartaliniams tinklams išdėstymas ir plotis turi būti nustatomi rengiant šių teritorijų detaliuosius planus, remiantis aukščiau paminėtų specialiųjų planų sprendiniais.

Saugiam inžinerinių tinklų ir įrenginių eksploatavimui, energijos, gamtinių dujų, šilumos ir vandens tiekimo patikimumo užtikrinimui, turi būti išlaikomos apsaugos zonos ties esamais ir planuojamais inžineriniais tinklais ir įrenginiais. Turi būti užtikrinamas specialiosios ir ūkinės veiklos ribojimo sąlygų laikymasis, išlaikomi minimalūs atstumai nuo pastatų ir kitų statinių bei išlaikomas nustatytas apsaugos teritorijų tvarkymo režimas.

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros grafiniai sprendiniai pateikti inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje.

6.2. Vandentieka ir vandenvala

1. Vandentiekos ūkio sistemos išplėtimas numatomas į šias teritorijas: Eibariškių mikrorajoną, Gražinos gatvės rajoną, Maironio gatvės rajoną, Lukšio, Pašvaistės ir Biliūno gatvių rajoną, Mažvydo gatvės rajoną. Šie darbai Radviliškio mieste bus įgyvendinti pagal Nemuno vidurupio investicinį projektą. Įgyvendinant Nemuno vidurupio investicinį projektą taip pat bus renovuoti vandens ruošimo įrenginiai.
2. Vandentiekos sistemą siūloma įrengti naujai urbanizuojamose teritorijose. Vandentiekio vamzdynai turi būti pakloti Daujočių, J. Basanavičiaus, Saulėtekio gatvių rajone, Geležinkelio gatvės kvartale, bei tarp Gedimino ir Vingėlišio gatvių planuojamame gyvenamajame kvartale. Vandens tiekimo sprendiniai pavaizduoti 6.1 pav.

6.1 pav. Esami ir planuojami vandentiekio tinklai bei siūlomos viešo vandens tiekimo teritorijos

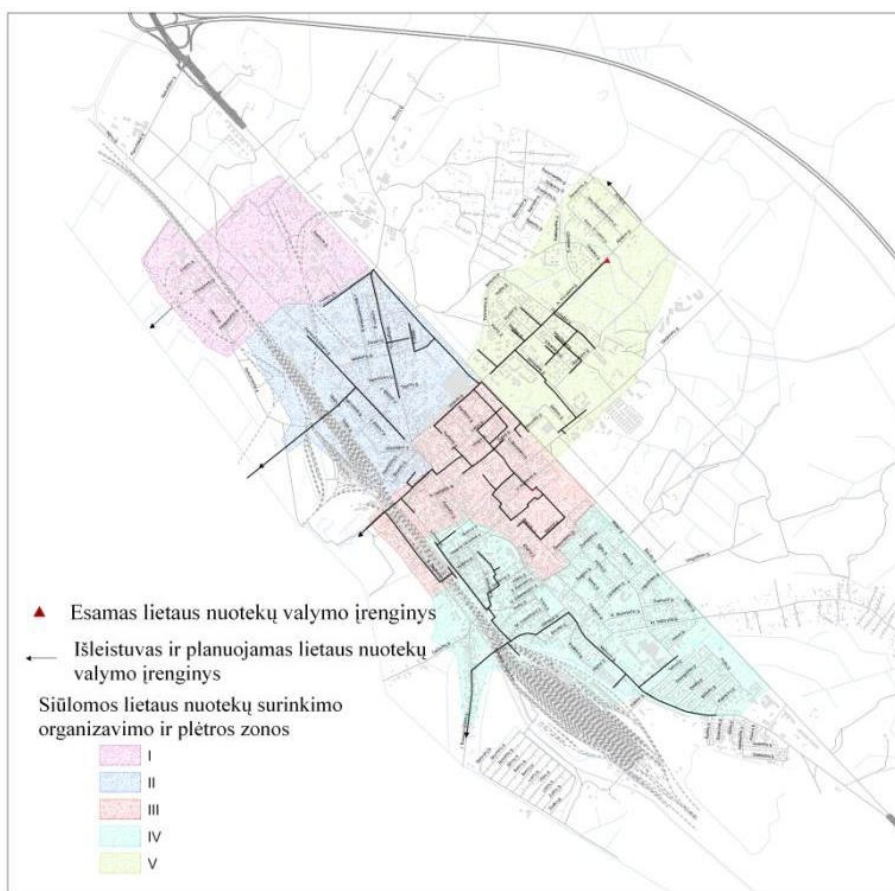
3. Vandenvėlos sistemų plėtra numatoma į šias teritorijas: Eibariškių mikrorajoną, Gražinos gatvės rajoną, Maironio gatvės rajoną, Lukšio, Pašvaistės ir Biliūno gatvių mikrorajoną (nuo Dariaus ir Girėno gatvės), Mažvydo gatvės rajoną. Šie darbai Radviliškio mieste bus įgyvendinti pagal Nemuno vidurupio investicinį projektą.
4. Nuotekų surinkimo sistemą taip pat siūloma įrengti Daujočių, J. Basanavičiaus gatvėse, Gedimino gatvės rajone, Geležinkelio gatvės planuojamame kvartale. Norint užtikrinti gerą naujosios nuotekų sistemos darbą reikės įrengti siurbines J. Basanavičiaus, Geležinkelio gatvėse. Siurblių poreikis gali būti keičiamas, atsižvelgiant į susidarančius nuotekų kiekius.
5. Radviliškio miesto vandentiekio ir nuotekų šalinimo sistemas taip pat numatoma išplėsti į sodų bendrijas, kuriose numatyta mažaaukštė statyba. Tam reikėtų plėsti tinklus į teritoriją esančią tarp Vingėlišio ir Gedimino gatvių. Taip pat išplėsti vandentiekio bei nuotekų tinklus šiaurės kryptimi į sodų bendrijas, bei pietryčių kryptimi tęsiant tinklus nuo M.Mažvydo g. Nuotekų šalinimo sistemos sprendiniai pavaizduoti 6.2 pav.

6.2 pav. Esami ir planuojami buitinio nuotakyno tinklai, bei viešojo vandens tiekimo teritorijos

6. Viešojo vandens tiekėjo aptarnaujamos teritorijos Radviliškio mieste yra šios:
  - 1) aptarnaujama iki 100 % gyventojų – daugiabučių namų kvartalai, centrinė miesto dalis, Eibariškių mikrorajonas;
  - 2) aptarnaujama 95 % gyventojų – visa pietinė ir rytinė miesto dalys (Eglių, Mažvydo, Draugystės, Kaimynų, Gražinos gatvių rajonai), bei Vaižganto, J.Biliūno ir Pašvaistės gatvių rajonai;
  - 3) aptarnaujama mažiau nei 95% gyventojų – Sodų bendrijos, Kutiškių gyvenvietė, Transporto ir Priemiesčio gatvių, naujai urbanizuojamos mažaaukštės statybos teritorijos (Geležinkelio gatvės, Daujočių ir J. Basanavičiaus gatvių rajonai).
7. Radviliškio mieste priešgaisrinio vandentiekio sistema turi atitikti jai keliamus reikalavimus, todėl visuose naujai klojamuose ir renovuojamose vandentiekio tinkluose turi būti įrengti gaisriniai hidrantai. Jie įrengiami kas 150-200 m.

8. Radviliškio miesto lietaus nuotekų sistemą yra reikalinga renovuoti ir plėsti. Planuoti lietaus nuotekų surinkimo sistemą pagal siūlomas zonas (6.3 pav.). Nuo kiekvienos zonos surinktos nuotekos turi būti išvalytos paviršinių nuotekų valymo įrenginiuose, kuriuos siūlome įrengti: J. Basanavičiaus, Geležinkelio, Transporto gatvėse bei prieš Prūdelio gatvę kitapus bėgių esančioje gatvėje. Nuo Alytaus ir Gedimino gatvių rajonų teritorijų bei Eibariškių mikrorajone surinktos lietaus nuotekos turi būti nuvedamos į kanalų sistemą, kuri nutiesta į upelį. Tikslios teritorijos, kuriose bus klojami nauji tinklai ar įrengiama kita inžinerinė įranga, bus nustatytos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.

6.3 pav. Lietaus nuotakyno sprendiniai

9. Taip pat siūloma lietaus nuotekų surinkimo sistemą atskirti nuo buitinio nuotakyno sistemos Vasario 16-osio gatvėje (prieš Kudirkos mokyklą), Žalgirio gatvėje, Maironio gatvėje (ties savivaldybe). Reikalinga įrengti kolektorių lietaus nuotekų nuvedimui į lietaus nuotekų surinkimo tinklus nuo Kęstučio ir Gedimino gatvių kampo. Taip pat reikalinga nuvesti lietaus kanalizacijos kolektorių nuo teritorijos apribotos Eglių, Alyvų, Žalgirio gatvėmis. Po liūtis vanduo atbėgęs iš Dariaus ir Girėno gatvės kaupiasi Lukšio ir Pašvaistės gatvių griovose, reikalinga įrengti

ištekėjimą pro geležinkelį. Šalia M.Mažvydo gatvės esančioje teritorijoje (UAB „Videleną“ teritorijoje) renovuoti lietaus kanalizacijos kolektorius.

10. Reikalinga įrengti kolektorių Vilniaus gatvėje. Pratęsti Taikos gatvės uždara kolektorių kitapus Maironio gatvės ir uždaryti griovį tarp gyvenamųjų namų Maironio g. 86-88.
11. Ypatingas dėmesys turi būti skirtas geležinkelio depo ir linijų teritorijai – pagal geležinkelį einančiose gatvėse lietaus nuotekų tinklai turi būti tiesiami pirmiausia.

Planuojamus plėtoti, tankinti vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo sistemos tinklus reikalinga kloti šalia kelių, gatvių esančiuose komunikaciniuose koridoriuose. Reikalinga rezervuoti teritoriją šalia esamų kelių, gatvių tarp „raudonųjų linijų“ planuojamiems vandentiekio ir nuotekų tinklams Šiaulių, Dariaus ir Girėno, Maironio, Mažvydo, Povyliaus, Geležinkelio, Daujočių ir Basanavičiaus esamų gatvių komunikaciniuose koridoriuose. Taip pat reikalinga rezervuoti teritorijas vandentiekio tinklų bei nuotekų tinklų plėtrai į sodų bendrijas, bei planuojamas mažaaukščių ir daugiaaukščių gyvenamųjų namų teritorijas, šias teritorijas rezervuoti šalia pagrindinių gatvių praeinančių per minėtas teritorijas. Radviliškio miesto šiaurinėje dalyje į esančius sodus planuojami vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklai gali būti atvesti ne šalia gatvių, bet kitose teritorijose, todėl reikalinga numatyti komunikacinių koridorių juostas, atsižvelgiant į tai jog vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zona yra žemės juosta, kurios plotis po 5 metrus nuo vamzdynų ašies. Magistralinių vamzdynų, kurių skersmuo yra 400 milimetrų ir didesnis, apsaugos zona yra žemės juosta, kurios plotis po 10 metrų nuo vamzdynų ašies sausame grunte, o drėgname grunte - ne mažiau kaip po 25 metrus.

6.3. Atliekų tvarkymas

1. Atliekų tvarkymas Radviliškio mieste turi būti organizuojamas įgyvendinant Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane, Šiaulių regiono atliekų tvarkymo plane bei Radviliškio rajono atliekų tvarkymo plane numatytas užduotis.
2. Komunalinių atliekų surinkimo paslauga turi būti prieinama visiems Radviliškio miesto gyventojams. Iki 2010 m. komunalinių atliekų surinkimo paslauga turi būti teikiama ne mažiau kaip 85% miesto gyventojų.
3. Atskiras antrinių žaliavų surinkimas esamuose bei planuojamuose gyvenamuose rajonuose įskaitant sodų bei garažų bendrijas (pvz. šiaurinėje ir rytinėje miesto dalyse), turi būti plėtojamas optimaliai įrengiant pakankamą kiekį antrinių žaliavų

- konteinerių. Tankinamuose bei naujai statomuose rajonuose (pvz., Gedimino gatvėje, palei Šiaulių plentą ir kt.) iš anksto rezervuoti teritorijas naujoms konteinerinėms aikštelėms įrengti.
4. Buityje susidariusias stambiagabarites, elektros ir elektronikos bei pavojingas atliekas priimti atliekų priėmimo punkte Maironio gatvėje bei įdiegti surinkimą iš gyventojų apvažiavimo būdu.
  5. Iki 2015 metų nugriauti ar esant reikalui rekonstruoti visus apleistus ūkinius statinius Radviliškyje, o jų griovimo atliekas perdirbti arba panaudoti ūkio subjektų reikmėms (pvz., rekultivuojant senus sąvartynus ir kt.).
  6. Mieste turi būti sukurta biodegrazuojamų atliekų tvarkymo sistema, kurios dėka būtų išvengta šių atliekų patekimo į sąvartyną (pvz., įdiegtas šių atliekų atskiras surinkimas, skatinamas pačių gyventojų kompostavimas individualiuose sklypuose, įvertinta galimybė statyti biodegrazuojamų atliekų kompostavimo ir/ar anaerobinio pūdymo įrenginius šalia miesto).
  7. Skirti dėmesį viešosios erdvės tvarkymui, pastatyti reikiamą kiekį šiukšlių dėžių gatvėse, rekreacinėse zonose bei kitose žmonių susibūrimo vietose.
  8. Iki 2012 metų uždaryti ir rekultivuoti esamą Radviliškio sąvartyną. Parengti uždarymo projektą su apsaugos priemonėmis bei parinkti geriausią rekultivavimo būdą.

6.4. Šilumos ūkis

Radviliškio miesto katilinės galia yra pakankama, kad patenkintų esamą centralizuotai tiekiamos šilumos poreikį, tačiau CŠT sistemos plėtra lems naujų šilumos gamybos galių poreikį. Taip pat Radviliškio miestui yra aktualus šilumos gamybos patikimumo klausimas, kadangi šiluma gaminama vienintelėje katilinėje, be to, ribotas kuro rūšių pasirinkimas. Šilumos gamybos patikimumo didinimui ir didesnei kuro diversifikacijai pasiekti, planuojama Radviliškio mieste pastatyti biokuro katilinę.

9. Išlaikyti esamas centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemą Radviliškio mieste, ją kiekybiškai plėtoti, atsižvelgiant į galiojančio specialiojo šilumos ūkio plano nuostatas. Peržiūrint specialųjį planą, turėtų būti išnagrinėtos ir naujų tankiai užstatomų teritorijų aprūpinimo šiluma iš centralizuotų sistemų galimybės.
10. Renovuoti mieste eksploatuojamus nusidėvėjusius šilumos tiekimo tinklus; mažinant šilumos tiekimo nuostolius ir gerinant miesto kraštovaizdį, esant galimybei pakeisti orinę šilumos tiekimo trasą požemine.
11. Atlikti galimybių studiją dėl kogeneracinių įrenginių rajoninėje katilinėje diegimo.

12. Įvertinti biokuro ir biomasės naudojimo šilumos gamybai galimybes.
13. Katilines plečiant virš 20MW galios, turi būti nustatytos sanitarinės apsaugos zonos ir atlikta atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo nustatyta tvarka.
14. Didinti energijos vartojimo efektyvumą biudžetinių įstaigų ir gyvenamuosiuose daugiabučiuose pastatuose.

6.5. Gamtinių dujų tiekimas

Aprūpinimo gamtinėmis dujomis srityje numatoma:

1. Gamtinių dujų tinklus, esant ekonominiam ir ekologiniam pagrįstumui, plėsti į esamas ir naujai užstatomas gyvenamąsias teritorijas, kuriose išvystyta decentralizuota šilumos gamyba. Dujofikuoti potencialias pramonės plėtros teritorijas.

6.6. Elektros energijos tiekimas

1. Panaudoti esamus miesto elektros energijos skirstomuosius tinklus tolimesnei Radviliškio miesto plėtrai. Išlaikyti esamų aukštos įtampos elektros tinklų ir įrenginių apsaugos zonas.
2. Naujai elektrifikuojamose teritorijose prioriteto tvarka planuoti požeminį kabelinį 10 ir 0,4 kV įtampos tinklą. Išilgai požeminių elektros kabelių linijų turi būti apribotos žemės juostos vertikaliomis plokštumomis, esančiomis abiejose linijos pusėse nuo kabelių linijų konstrukcijų kraštinių taškų, 1 metro pločio, o iki statinių pamatų – 0,6 metro atstumu. Rekomenduojama kabelinius požeminius tinklus projektuoti šalia gatvių. Rezervuojami komunikaciniai koridoriai elektros tinklams urbanizuojamose teritorijose.
3. Naujai urbanizuojamose teritorijose įrengti naujas 10/0,4 kV transformatorines pastotes. Naujai statomų transformatorinių pastočių vieta ir galia turi būti kruopščiai parinkta ir artima visų prie jos prijungtų vartotojų skaičiuojamųjų elektros apkrovų centrui. Aplink 10/0,4 kV transformatorines pastotes turi būti apriboti žemės plotai ir erdvė virš jų vertikaliomis plokštumomis mažiausiai 10 metrų bet kuria kryptimi.
4. Rekonstruoti esamas gatvių apšvietimo sistemas mieste. Gatvių apšvietimui numatyti elektros energiją tausojančių priemonių įdiegimą. Kur nėra gatvių apšvietimo – jį numatyti įrengti. Gatvių apšvietimą įrengti vadovaujantis apšvietimo įrenginių įrengimo taisyklėmis.

6.7. Telekomunikacijos ir ryšiai

1. Derinant teritorijų planus, naujiems komunikaciniams koridoriams numatyti teritorijas šalia kelių/gatvių. Apsaugos zonos dydis turi būti numatytas, vadovaujantis 2005 birželio 10 d. Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1V-562 „Dėl Elektroninių ryšių infrastruktūros įrengimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.
2. Rezervuoti plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo (RAIN) plėtrai techninį koridorių, kurio plotis atitinka aukščiau paminėtas taisykles. Planuojama tinklo plėtra nurodyta Inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje.
3. Rezervuoti iki 20 m² žemės sklypą planuojamos teritorijos centrinėje dalyje, skirtą telekomunikacinių įrenginių pastatymui, kai planuojamas potencialių vartotojų skaičius iki 1000, jei potencialių vartotojų skaičius virš 1000, reiktų rezervuoti iki 70 m² žemės sklypą. Telekomunikacinių įrenginių poreikis detalizuojamas konkrečiu atveju kai yra žinomas potencialių vartotojų skaičius.

Radviliškio miesto teritorijos inžinerinės infrastruktūros sprendiniai pažymėti bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje.